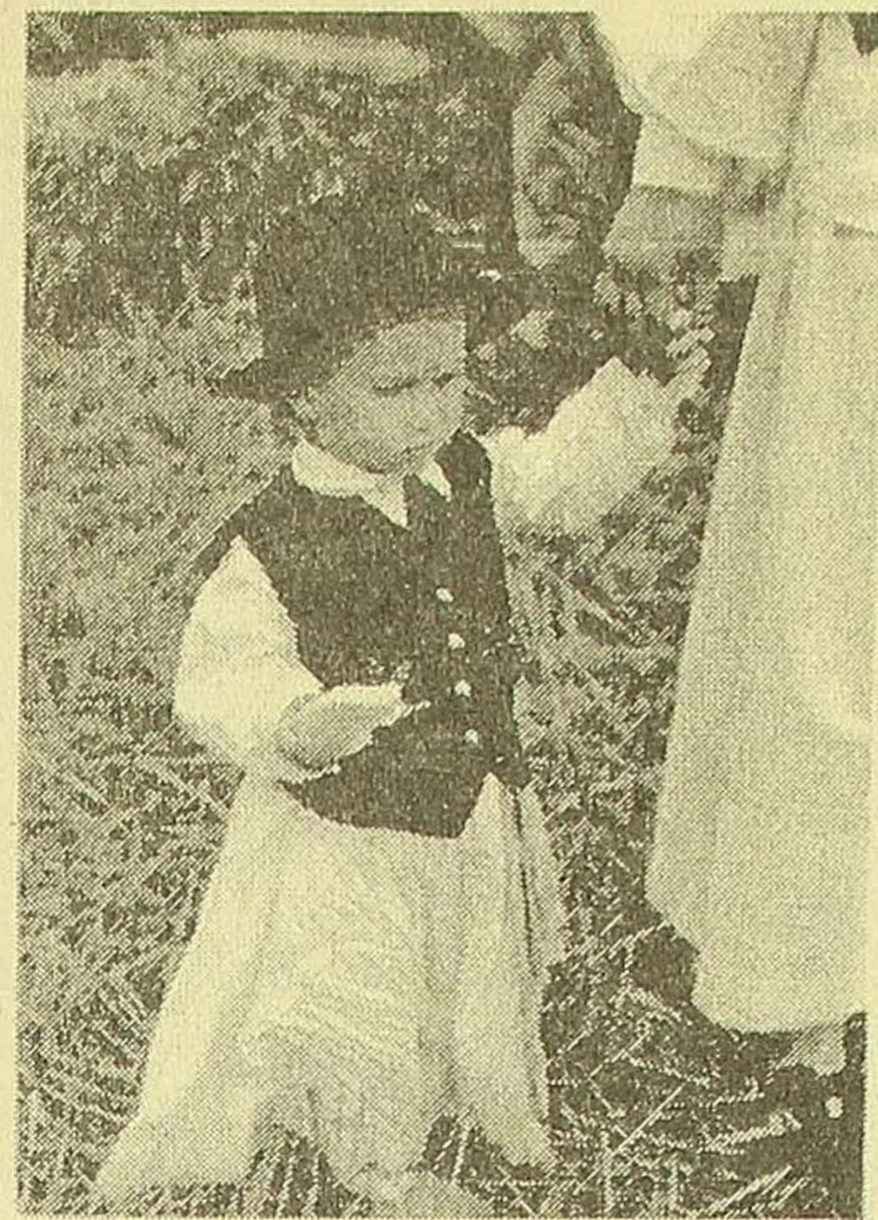

Žito

subotički listopis

Godina IV. v Broj 71 v 26. srpnja 1997. v Cijena 2 dinara

Dužijanca '97.

Takmičenje risara

— u Đurđinu —

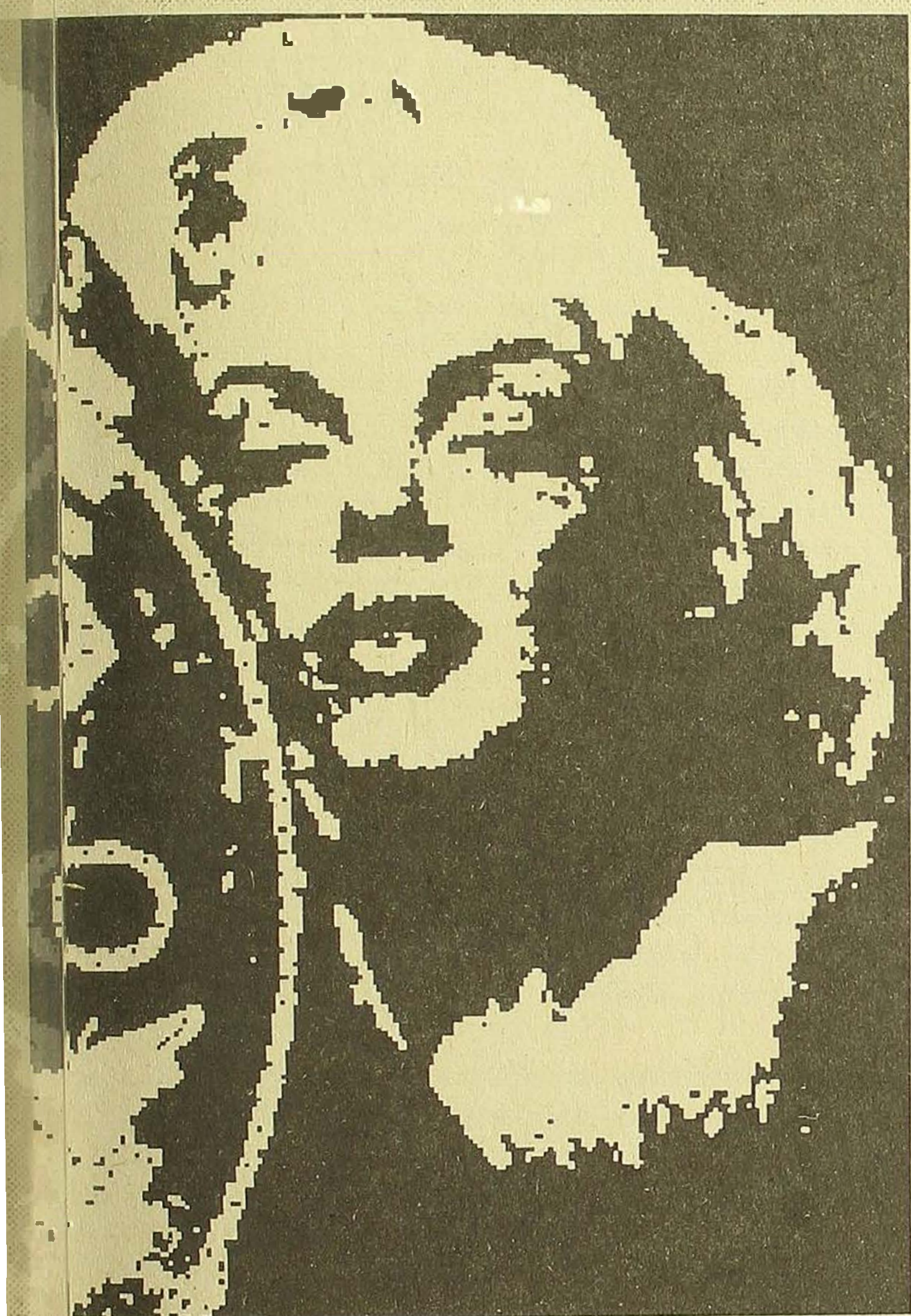
— 19. srpnja —

Ova organizaciono najsloženija priredba u okviru "Dužijance" smotre žetvenih radova Bunjevaca, ponavlja se iz godine u godinu, a organizatori joj svake godine dodaju štogod da je sadržajno obogate. Ove godine ona je održana pod geslom: "Prikazivanje risa od ručnog košenja do kombajna". Ovu jedinstvenu zamisao ostvario je Organizacioni odbor, na čelu sa predsjednikom Lazom Vojnićom Hajduk, kojem je u tom pomoglo oko 150 ljudi. Svi su oni dali svoj udio da se priredba ostvari bez problema, tačno po pridvidenoj satnici bez ikakvi smetnji. Da je sve tako ispalo velika je zasluga i pokrovitelja "Dužijance" Skupštine općine Subotica.

Od pamtivika je cilj čovika da rad olakša i ubrza, posebno u najtežim poslovima, pa je otaleg i želja da se ris unapredi. U tom su vrmenom risare odminile: Zaprežna kosačica odlagačica, za dva konja, koja je žito pokosila i odložila u željenu veličinu snopova, a risari su snopove svezli, sneli u stave (1), sadili u krstine i skupili mršavinu (2). Čovik s mašinom i dva konja uradio je oko 5 lanaca učisto. Ovaki mašina u našem ataru bilo je već krajom XIX. vika. Na ovoj priredbi je radila mašina s početka ovog vika, američka "IHC Mc Cormick", Zaprežna samovezačica s četiri konja (kad je tribalo i šest), žito je pokosila i svezla u snopove, a risari su uradili ostali dio posla. Ova mašina je mogla na dan uraditi lanaca (3), a s njom je risarima radni dan skraćen za oko tri sata, jel nisu morali plect užad i otkivat kosu. U Đurđinu je radila češka mašina "Knotek" iz 1917.g.

Žito je s njive odveženo u guvno (4) i sadiveno u kamaru, di ga je ovrla mašina (5) s jednom kaslom (6) sridnje veličine

(nastavak na strani 8.)

Nakon IV Međunarodnog filmskog festivala Palić 97. gledaocima će kao jedina vanfilmska uspomena ostati zimski odeća i obuća i visoko razvijeni osećaj prisustva vlage u predmetnom svetu koji ih okružuje. Jul je ove godine osramotio svoj status doba vrućina kao nikada u poslednjih par desetljeća. Ali, može mu se, niko ne može da spreči jul da radi šta hoće.

Ris

O pamtivika je parasnik iščekivo vrime risa, kad će vrti i klaplo koliko će navrć. Risu je oduvijek bio cigurnost opstanka, a kod boljeg roda i iskorak u rast blagostanja. Oduvijek su prija vršidbe vrli: štetočine i nevrime. Kadgod kad je kasla od iz guvna parasnik je znao šta mu je od navršenog ostalo i koliko mu je od tog prišlo. Ako je priteklo prodo, čim je žito prišlo priko maže, novce je smoto u buelar.

U tm je i današnjica donekle nalik na kadgodašnjicu. Ove rodnije godine štetočine i nevrime već su znali svoj tal. Većina parasnika je žito pridala (ne prodala!), a naša vlada je to jedva dočekala. Otkupiće (ne kupiće!) svo ponudeno žito, al ga neće plat čim pride priko maže. Jeto, i u tom je razlika današnjice od kadgodašnjice. Na vlada je obećala da će žito platiti pomalo: malo gotovinom prid jesen, pa malo nilen artijama u jesen, a na treći put opet artijama prid zimu. Tako je to kad moraš žito pridati: novce ćeš dobit malo morgen, da budem jasniji — malo sutra! Neće valla razmaziti parasnike pa da sa gotovinom prave zazubice penzionerima. Niža — tako (nam i) tribal

Alojzije Stantić

Vojvodanska inicijativa

Arenda

Pravni

Po svršetku vršidbe ubrzo slijedi (ili bi tako trebalo biti) isplata arende za zemlju zasnu žitom.

Arenda je novolatinska riječ (arrenda) spada u klasični bunjevački fond riječi i ima značenja. S jedne strane, ona znači zakup zemlji obrade (dakle, ugovor o zakupu zemlje), dok druge strane, njome označava sama zakupnina.

Ugovor o zakupu zemlje ima svoje osobeno mnogim pravima (npr. u njemačkom - die Pacht, francuskom - le bail - ferme), kako je bilo ranije kod nas, a osobene razloge su za to imali i komunisti. Odnedavna kod nas nema više posebnih zakonskih odredbi za zakup zemlje.

Sušтина ugovora je da se zemlja daje na upotrebu za šta se zauzvrat dobija naknada. Zakupnina ugovara u novcu ili dijelu roda - fiksno, u postotku (napole i sl.) ili u novčanoj protuvrijednosti ugovorenog dijela roda, a, kako je istaknuto na početku, isplaćuje na kraju ekonomske godine. Za zemlju koja je zakupljena kaže se da je pod arendom.

Arendaš (čak i skraćeno kao rendas) je također klasična bunjevačka riječ, i označava zakupca zemljišta. U književnom hrvatskom i srpskom se koristi riječ arendator (nlat. arrendator). U bunjevačkom leksici postoji i naziv za ženskog zakupca - arendašica, što je izraz koji odgovara hrvatskom književnom jeziku.

U književnom jeziku se arendarom naziva onaj koji izdaje zemlju u zakup, ali ta riječ nije zabeležena kod bačkih bunjevačkih Hrvata.

Glagol arendirati također ima dva značenja:

dati ili uzeti zemlju u zakup. Trajanje arende je različito - zemlja se može izdati na jednu godinu ili pak na više godina - tri, pet itd. i tada je to dugoročan zakup koji ima neke specifične osobenosti glede pravnog režima.

1. Vojvodanska inicijativa je programska ideja i pokret za razvijenu autonomiju Vojvodine u demokratskoj Srbiji i Jugoslaviji. Inicijativu pokreću lokalni i regionalni pokreti, nestranačke organizacije i opozicioni politički subjekti koji su na proteklim izborima osvojili lokalnu vlast u gradovima Vojvodine.
Na sastanku u Subotici na Paliću, 11.12. 07. 1997. godine dogovorili su se da ubuduće koordiniraju aktivnosti u ostvarivanju demokratizacije, decentralizacije, lokalne samouprave i autonomije Vojvodine.
2. Predstavnici ovih političkih, nestranačkih i javnih subjekata smatraju da se novi demokratski položaj Vojvodine ostvaruje i međusobnom saradnjom, odnosno kombinovanim delovanjem lokalnih pokreta, nestranačkih organizacija i političkih stranaka na nivou Vojvodine i Srbije.
3. Učesnici su se složili da se što pre obave razgovori sa vođstvom Koalicije Vojvodina i vođstvima političkih stranaka, pokreta i nestranačkih organizacija koje imaju svoje dokumente o autonomiji Vojvodine, radi ostvarivanja iste izbornim, ustavnim i drugim legalnim političkim sredstvima.
4. Očekujemo da se oko ove programske ideje svojim inicijativama i predlozima pridruže svi oni politički subjekti, lokalni i regionalni pokreti, nestranačke organizacije i građani, koji su zainteresovani za demokratske promene i autonomiju Vojvodine.

Inicijatori sastanka:

Predsednik Saveza građana Subotice: *Slavko Parać*,
Predsednik Banatskog foruma Pančevo: *Durica Savkov*. Za Vojvodanski klub Novi Sad: *Slobodan Budakov*

Učesnici sastanka na Paliću, 11.-12. 07. 1997.

Vanstranačke ličnosti:
akademik Aleksandar Fira, dr Jovan Komšić.

Nevladine, nestranačke organizacije:

Vojvodanski klub Novi Sad,
Vojvodanski klub, Sremska Mitrovica. □

Političke stranke Koalicije Pokrajine:

Koalicija Vojvodina".

Politički regionalni i lokalni pokreti i stranke:

Banatski forum Pančevo,
Banatski forum Kikinda,
Vršacka inicijativa i
Demokratska stranka Vršac,
Sremski forum Sremska Mitrovica, Demokratska stranka Sombor, Savez građana Subotice

Aforizmi

Došli smo do samog dna. Sada stojimo na čvrstim nogama.

Mir nema alternativu. Da smo imali alternativu mi bismo još ratovali.

Data obećanja brzo su se istopila. Bila su servirana sa mnogo žara.

Izići će djelo na vidjelo. Samo da nam svane.

Naš vođa zahvaljujući uskim kanalima TV ima široku podršku narodnih masa.

Obrišimo samo jednu dječju suzu i stvorit ćemo more ljubavi.

Kada razgovaraju usijane glave linija je uvijek vruća.

Srušili smo zid sankcija. Sada imamo materijal za gradnju.

Vlast je dala najveće žrtve za domovinu. Žrtvovala je narod.

Počela je izborna trka za predsjednika. Vjerujem da ću opet biti među izabranim narodom.

Ovo je ta slika

Sporna pedesetica

Plava pedesetica na sudu zbog latinice

renutno kursirajuća i važeća papirna novčanica od 50 dinara plave boje od prije par mjeseci postala je „ozbiljnim” predmetom ustavnog suda. Razlog je, vjerovali ili ne, tekstualni dio koji je pored ćirilice ispisan i latinicom!

Izjesni M.Tasić, odvjetnik iz Beograda, vjerovatno nemajući druga posla, po onoj „bespocen pop i kozliće krsti” presavio je tabak i uputio tužbu Ustavnom sudu. Što ćete, čovjeku zasmetala latinica.

Podnosilac inicijative za ocjenu ustavnosti Odluke o izdavanju i obilježjima novčanice od 50 dinara Tasić, navodi da je ova odluka nesuglasna s odredbama Saveznog ustava jer je NBJ upotrijebila latinično pismo na predmetnoj novčanici. Dalje napominje da ustavom i zakonom nije predviđena uporaba latinice onako kako je to učinjeno na novčanici od 50 dinara. Podnosilac inicijative M.Tasić, pored tog, od suda traži i da obveže NBJ da iz optičke povuče cio tiraž ove novčanice.

Po ovom pitanju, na sudu su se čule izjave da SRJ još nije donijet poseban zakon koji bi na cjelovit način uredio pitanje službene uporabe jezika i pisma, a u već donijetim zakonima ovo pitanje ili nije uopće uređeno ili je uređeno samo djelomično. Dalje se čulo i to da uporaba latiničnog pisma na novčanici kao određenoj vrsti javne isprave može biti smatrana kao njegova službena uporaba. Ona, međutim, po Ustavu SRJ podrazumijeva zakonodavno reguliranje i ona (latinica) bez tog reguliranja ne bi mogla biti dozvoljena, odnosno ne bi se mogla uvoditi bilo kojim općim ili pojedinačnim aktom.

Uzjavi predstavnika NBJ stoji da je to bio stav banke da se tekst piše na oba pisma jer se očekivalo da će YU dinar krenuti u svijet i postati konvertibilan. Konačna odluka ustavnog suda mi je nepoznata. Međutim, cijelu spornu problematiku mislim da je riješila novoizašla novčanica od 100 dinara. Tekstualni dio na njoj ispisan je pored ćirilice i latinicom.

Ante Zomborčević

Pisma čitatelja

O tijelovskoj procesiji

(Osvrt na novinske izvještaje)

Čitam u novinama ("Subotičke novine", broj 22., od 6.juna 1997. god., 1. str., i "Zvonik", lipanj-jun 1997. god., 26. i 27. str.) izvještaje o Tijelovskoj procesiji, o postajama, o kretanju procesije.

U oba izvještaja su se potkrale greške i provlače se, evo, već treću godinu.

U izvještajima piše da je prvo stajalište procesije bilo kod kapele sv. Roka drugo kod kipa sv. Trojstva treće stajalište kod oltara uz kip sv. Florijana kod franjevačke crkve, četvrto kod kipa sv. Ivana. Poslije drugog stajališta, kod sv. Trojstva, procesija je obilazila Gradsku kuću. Ovakav redoslijed postaja nije bio, niti je procesija obilazila Gradsku kuću. Redoslijed postaja je slijedeći: Prva postaja kod kipa sv. Ivana (pored današnje slastičarnice "Triglav"), druga postaja je kod Franjevačke Crkve (a ne uz kip sv. Florijana), treća postaja kod spomenika sv. Trojstva» četvrta postaja, zadnja, kod kapele sv. Roka.

Procesija se poslije druge postaje (kod Franjevačke Crkve) vraćala današnjim Trgom cara Jovana Nenada, Trgom Republike, ne praveći krug oko Gradske kuće. Još davno, davno sam napisao ispravak o redoslijedu postaja, o kretanju procesije. "Žig" je to objavio u broju od 1. srpnja 1995. godine. Vrijeme je da se greške isprave!

Ivo Prčić, mladi

Priznanja počasni građanin i Pro urbe

Zvanje Počasni građanin Subotice ove godine pripašće Tihomiru Bati Ognjanovu, fudbalskoj legendi Subotice, I Gašparu Ulmeru, doajenu arhivistike. Priznanje Pro urbe pripašće Bošku Krstiću, novinaru i publicisti, Ani Bešlić, vajarki, Elviri Janoš, ultramaratonki, Mihalju Sečciu, ekonomisti, te Muzičkoj školi složila se većina odbornika Skupštine opštine na prošlonedeljnom zasjedanju ako ne računamo one iz redova SPS koji ne priznaju 1. septembar, kao Dan Subotičke opštine, kada će ova priznanja biti uručena.

Srpski pokret obnove o nezaposlenosti

Ekonomski i ukupni oporavak naše zemlje biće dug, mučan i težak, jer su dragocene pola decenije izgubljene u ropcu jednog preživelog poretka, u njegovom pokušaju da se po svaku cenu održi i, kao posledica toga, u ratu i sankcijama koji su dokrajčili privredu. Broj nezaposlenih raste iz dana u dan i ocenjuje se da će uskoro dostići brojku od milion ljudi. Nezaposleni su, pre svega, posledica neefikasnih komunističkih preduzeća, rata i sankcija,

ali i obične otimačine društvenih preduzeća koja vladajući socijalisti pretvaraju u svoja, privatna i otpuštaju radnike. Dok penzioneri i oni koji su zaposleni jedva preživljavaju, nezaposleni nemaju ni toliko. SPO se zalaže za preduzimanje hitnih mera koje bi odmah ublažile položaj nezaposlenih i što je moguće pre osigurale njihovo zapošljavanje. Nužno je, najpre, zaustaviti povećanje broja nezaposlenih. U tom cilju, zalažemo se da se zakonima kojima se reguliše svojinska transformacija spreči svako dalje otpuštanje radnika u društvenim preduzećima koja se privatizuju. Zaposlenima koji se oglase za tehnološke viškove potrebno je ponuditi odgovarajući ili sličan posao, a tek po odbijanju ovakvog zaopposlenja radnici bi dobijali otkaz i pomoć na kraju ne kraću od godinu dana. Ove i slične mere bile bi donošene u obaveznoj konsultaciji sa svim registrovanim sindikatima.

Smanjenje broja nezaposlenosti zahteva niz specifičnih mera. Tako bi, recimo, oni koji su spremni na preduzetništvo u privrednim, tercijalnim i drugim delatnostima dobijali kredite za otvaranje samostalnih malih firmi. Mladi i visokokvalifikovani bi morali da posebnim zakonima i propisima imaju prednost pri zapošljavanju čak i kada se njihova kvalifikacija ne traži na poslu za koji se javljaju. Već otpušteni bi imali prednost u zapošljavanju u preduzećima u kojima su već radili, u slučaju da se poslovanje u tim preduzećima obnovi i proširi. Posebna pažnja bi se posvetila kreditiranju i poreskoj stimulaciji onih delatnosti koje zapošljavaju veliki broj radnika, a ne zahtevaju velike investicije.

Srpski pokret obnove veruje da ove mere mogu znatno olakšati tragičnu situaciju u kojoj se nalaze naši nezaposleni građani. Ipak, stvarno olakšanje nezaposlenosti nije moguće pre ukidanja sankcija i povratka Srbije u svetsku zajednicu, ali ni bez korenite promene društvenog poretka u kome živimo.

Predsednik OO SPO Subotice

Daro Vaceković

J.F.K.

(... filmove na kiši)

Oslanjanje na izvesnost prirodnih događaja je specifična vrsta neodgovornosti u kojoj je nedostatak pažnje i rada opravdan nekom epifanijom koja ne samo da dokazuje da bi dodatna pažnja i rad bili suvišni, nego i da bi bili besmisleni. Organizatori Paličkog festivala su korektno uradili svoj posao pripremivši događaj kojem slično opredeljena konkurencija iz dosta šire okoline može samo da zavidi, ali, eto, nisu ništa mogli protiv jula. A nisu ništa mogli jer o julu nisu ni mislili, oslanjajući se na njegov običaj da sprži sve na severnoj hemisferi. Ponižavajuće iskustvo gledalaca na Letnjoj pozornici na Paliću trebalo bi, valjda, pripisati julu, koji je potpuno podbacio.

Nezgoda izostanka očekivano izvesnog stanja je ta što pojačava dejstvo nedostatka zamene za taj izostanak, kao i što pojačava dejstvo svih činilaca koji su u vezi sa očekivanim izvesnim stanjem. Večernja kiša u julu nije prijatna za ljude koji 4-5 sati provode pod otvorenim nebom ni kada je temperatura prava julska, a kiša u julu nije baš toliko retkost kao jesenja hladnoća u istom mesecu. Ako niko normalan ne očekuje sistem grejanja sedišta na Letnjoj pozornici, ako niko razuman ne računa sa specijalnom Festivalskom dvoranom, svako priseban setio bi se nadstrešnica od plastičnog prekrivača. To nije ni skupo, ni nemoguće, a bitno menja utisak kad podbaci nešto tako sigurno kao što je to jul.

U svetlu ovako banalne ideje pojavljuje se i drugačije posmatranje odluke o održavanju svih projekcija na Letnjoj pozornici po svaku cenu, umesto korišćenja bioskopa Zvezda kao rezervnog prostora po potrebi. Umesto doslednosti, želje za vezivanjem festivala sa prostorom i stvaranja prepoznatljivog ambijenta, ova odluka deluje kao arogantni, bahati i osioni hir čiji učinilac ne obraća pažnju na one zbog kojih je takva odluka uopšte i doneta. Takvom odlukom filmski festival se pretvara u događaj za određivanje esnafske hijerarhije, gubeći iz svog naziva reč festival kao potpuno suvišnu.

Jednostavno posmatranje Paličkog festivala samo pojačava utisak o događaju iz domena ličnog rangiranja. Nepodnošljivo provincijalni program otvaranja festivala, pretenciozan odnos prema neodgovarajućim tehničkim mogućnostima Subotice i Palića u pogledu prikazivanja filmova, i last but not least ponovni izostanak bilo kakvog pokušaja stvaranja FESTIVALSKE atmosfere, sve to svedoči o nejasnim namerama u pogledu festivala, elegantno prikrivenim u izjavi g. Radoslava Zelenovića, direktora festivala, da će se koncepcija festivala utvrđivati do 2000. godine. Nakon četiri godine niko se nije setio ni nadstrešnica, ni scenske dekoracije, ni animiranja građana, ni pratećih manifestacija. Ako za program nismo u mogućnosti da sudimo, za jednostavne spoljne znake festivala jesmo. Svi organizatori hvale publiku, ali ona nema

nikakav izbor, a što se tiče njenog dobrog vaspitanja i on ima svoje granice, naročito ako je reč o uvek neizvesnom odnosu prema umetnosti. Za sada se Palički filmski festival, prema njoj pokazao krajnje nezainteresovano. Ostalo je još tri pokušaja da se stvari dovedu na zamišljeni nivo.

Treba imati dobru volju, bez obzira na iskustvo, da ovaj festival opstati i dobiti realnu dimenziju. Nije sramot smanjiti očekivanja, naročito imajući u vidu nezainteresovanost potencijalno najmoćnijeg finansijera - državu, pr ciznije njen establišment. U zemlji u kojoj se jedva snimaju filmovi i u kojoj je umetnost stvar ličnog ludila ozbiljan filmski festival moguć je jedino na osnovu privatne inicijative svakom pogledu, a o tome je suviše govoriti.

Ovakvom spoljnom izgledu festivala primeren je i program. Ideja širenja festivala kroz prateću selekciju "Filmo zemalja u tranziciji", kao i ceo festival, odlična je po sebi ali postaje smešna kada se svede na ukupno tri filma inostranstva, svejedno bližeg ili daljeg. Glavni program bio je kao i prethodnih godina kombinacija uvoznih bioskopskih premijera (koje bi se svakako prikazivale u ovo doba sa ili bez festivala) i relativno svežih domaćih filmova (koje važi isto). Neko ga može ocenjivati kao izbalansiran, kao relevantan, ali on po sebi daje jedino trenutni preslik jugoslovenske kinematografije ne dajući za porednik nikakvu kategoriju njoj srazmernu. (Nedavni "Filmapok" "Nepkör"-u omogućio je Subotičanima da gotovo bez greške samere jugoslovenske i mađarske godišnje filmske produkcije, a da to nije bila ničija direktna namera). Paličkim festivalom filmovi su dobili publiku za svoje prikazivanje, a Palićani i Subotičani lakše su ubili vreme to samo ako su bili specijalno zainteresovani, inače posmatranje festivala ne bi ni primetili.

Od prikazanih filmova, bez obzira da li su ili nisu bili u konkurenciji, kao pravi doživljaj odskočili su "Jugofilm", "Kolja" i "Eraserhead - Glava za brisanje" (tekst je pisan 2. jula, dva dana pre zatvaranja festivala i dan pre prikazivanja "Vitmanovih momaka"), a samo za obožavaoce ovog događaja vredi i "Hotel izgubljenih duša". Pošto Glavni program ima ukupno 15 filmova u 7 dana, ovo i nije loš rezultat, premda niko na svetu ne bi mogao da opravda prikazivanje nečeg što je ličilo na film a zvalo se "Flešbe". Naravno, svi bi želeli bolje, za bolje treba platiti, a pa nema... i tako u krug.

Ceo festival je počeo sa neiskorišćenom paličkom Letnjom pozornicom i maglovitom predstavom o njenom korišćenju. Dok god se odnos prema njoj, što je isto što i odnos prema publici, ne bude vidno promenio, neće biti vidljiva ni promena predstave o njenom korišćenju. Ona će ostati jednako maglovita i potencijalna, kao i tokom današnjih festivala

Pera Markić

GDE JE, ŠTA RADI:

SLOBODAN ŠIJAN

Autor najpopularnijih jugoslovenskih filmova u poslednjih 20 godina, "Ko to tamo peva", "Maratonci trče počasni krug", i muzične parodije "Davitelj protiv Daveljca", na Paliću član Žirija IV Međunarodnog filmskog festivala - Slobodan Šijan - gde je i šta radi?

Trenutno sam na Paliću, u lepom ambijentu. Inače sam u Beogradu i pokušavam već po četvrti put da pokrenem sa iste tačke svoj projekat "Siroti mali hrčki" po scenariju Gordana Mišića, jednu po mom mišljenju potencijalno urnebesnu komediju, u mom stilu. Nekako namam sreće, u zadnje četiri godine pokušavam da snimim taj film, ali iz raznih razloga, od kojih su mnogi i meni nepoznati, nikako mi to ne polazi za ruku. To je stvarno neverovatno, jer se radi o izuzetno niskobudžetskom projektu, najviše 2 miliona dinara ili 300-350 hiljada marka. Vrtim se u krug i pokušavam da snimim "Hrčke".

Van tog vrćenja u krug?

Pa, to zahteva svakodnevni napor, nije to nešto što se dešava dok čovek sedi skrštenih ruku. Već dug ne radim u Jugoslovenskoj kinematičarici. Od ovog leta prihvatio sam angažman profesora filmske režije na FDU u Beogradu. Takođe, držim klasu studenata filmske režije na Akademiji umetnosti Univerziteta Braća Karić. Bavim se, isto, pedagoškim radom.

Šta ćemo, naravno, razgovarati o festivalskim filmovima, ali recite Vaš utisak o Palićkom festivalu.

Prerano je govoriti o tome. Ja ranije nisam bio na Paliću, ali ambijentni se izuzetno dopada. Mislim da je koncepcija međunarodnog žirija mešovitog programa dobra, čini mi se da je to glavna specifičnost ovog festivala. Domaćim filmovima ovde su ocenjivane ne samo domaći, nego i strani stručnjaci, ljudi od ukusa i znanja o filmu. Festival ima potencijal da preraste u ozbiljnu mani-

festaciju. Naravno, sve zavisi od novca, jer nabavljati filmove za premijerno prikazivanje nije lako. Sve će zavistiti od toga koliko selektori nađu razumevanja kod organizatora, odnosno i jedni i drugi kod finansijera. Inače, ambijent je sjajan. Ove godine vreme nikako ne ide na ruku organizatorima festivala, ali valjda to nije tako svake godine.

Pošto ste bili na mnogim festivalima, u različitom svojstvu, možete li da uporedite Palički festival sa nekim drugim festivalima, sličnim po veličini?

- Teško je to porediti, pošto je ovaj festival sada u nekoj eksperimentalnoj fazi, u pokušaju da ponovo stane na noge. Mnoge stvari tek treba da se dorade, ali mislim da je osnova za dobar događaj već gotova. Ono što mene najprijetnije iznenađuje jeste publika, koja po ovom užasnom vremenu uvek dođe, bar 150 ljudi na kraju projekcija, ili i pun amfiteatar. Na stranu brojnost, više me oduševljavaju komentari o filmovima koje čujem nakon završetka projekcija. To je izvanredno. To je izuzetno obrazovana publika, prosto mi se čini da su malte ne svi studenti filma, tako elokventno između sebe govore o filmovima koji su prikazani. Znači, ovde postoji atmosfera za jedan dobar festival, jer nema festivala bez dobre publike. A ovde je publika sjajna.

Za kraj, da li Vaš projekat "Siroti mali hrčki" koče baš neki takvi Mihićevi hrčki?

- (Smeh)... Izgleda... (Smeh)... Izgleda da se o tome radi.

Da li će to biti pomalo autobiografski film, zbog hrčkovskog iskustva?

- (Smeh)... Možda će se u to pretvoriti, ako ga ikada snimim. Upornost i razorna moć tih hrčaka izgleda nezadrživa. Apsolutno su me ukočili.

Pera Marković

Paul Tillich - Wilhelm Bortz:

Istorija crkve (IIII)

Reformacija, racionalizam, revolucija

Deo III - NOVI POKRETI
(1500 - 1800)

(nastaviće se)

Priredio, obradio i s nemačkog preveo:
Robert G. Tilly

Reformisti su bili posebno prisutni u flamskim, flandrijskim, konkretno - holandskim i rubnim belgijskim nezavisnim pokrajinama (kasnije, kada su se Holandija, Belgija i Luksemburg formirali kao zasebne države), gde je 1618. sabor u Dortu (današnji Dordrecht - prim. prev.) postavio uzore učenja holandske crkve. Englezi, koji su oduvek bili malo odvojeni od pritiska evropskog kopna, išli su, kao i u mnogo čemu, mnogo puta, - vlastitim putem.

Reformacija odozdo

Ovaj vid i stadijum reformacije je bio delo levo usmerenih ili tzv. „radikalnih“ reformatora, koji su počeli raditi u Lutherovom i Zwinglijevom Zürichu. U svom pogledu na društvo, pobornici ove struje držali su se one vrste mišljenja koju Crkva zna od vremena Konstantina.

Većina hrišćana smatrala je da svaki narod valja da ima samo jednu veru, a da vlasti imaju podržati tu i takvu praksu. To se često naziva „konstatinovskim mišljenjem“, mada bi pre za to odgovarao naziv - „euzebijevsko shvatanje“, jer je mislilac koji je te ideje najjasnije izrazio bio Konstantinov obožavatelj, biograf i učenik - Euzebij iz Cezareje. On je verovao da crkva Svete Mudrosti u Carigradu, upravo ona, koju je Otkrovenje proreklo (Otkrovenje 20 - silazak Novog Jerusalima s neba - prim. prev.).

Iz reformacijskog nemira iznikla je neobična i krajnje zanimljiva, te posebne pažnje vredna skupina samotnih proroka, koji su tražili poslušnost - „radije Bogu no čoveku“. Verovahu, naime, da put kojim upućuje Novi zavet vodi ka Crkvi slobodnih vernika, kojima nikakvo priznanje ni od kakvih vlasti ne treba, kao ni podrška ma čije i ma kakve institucije s vrha, nego samo reč i Duh („Dah“, kako su to oni govorili - prim. prev.) samog Boga. Ovaj je pokret bio radikalna na dva načina:

1. pokret zbilja, delom, polazi - „odozdo“. Vode su mahom bile laici, ili su radili i kretali se u krugu laika, a neki behu baš iz samog „korenja“ društva: seljaci i sitni obrtnički puk.

2. radikalni su reformatori hteli Lutherove ideje beskompromisno sprovesti u svim područjima (duhovnog i svakodnevnog) života.

(nastaviće se)

Priredio, obradio i s nemačkog preveo:
Robert G. Tilly

Dužijanica '97.

Takmičenje risara u Đurđinu 19. srpnja

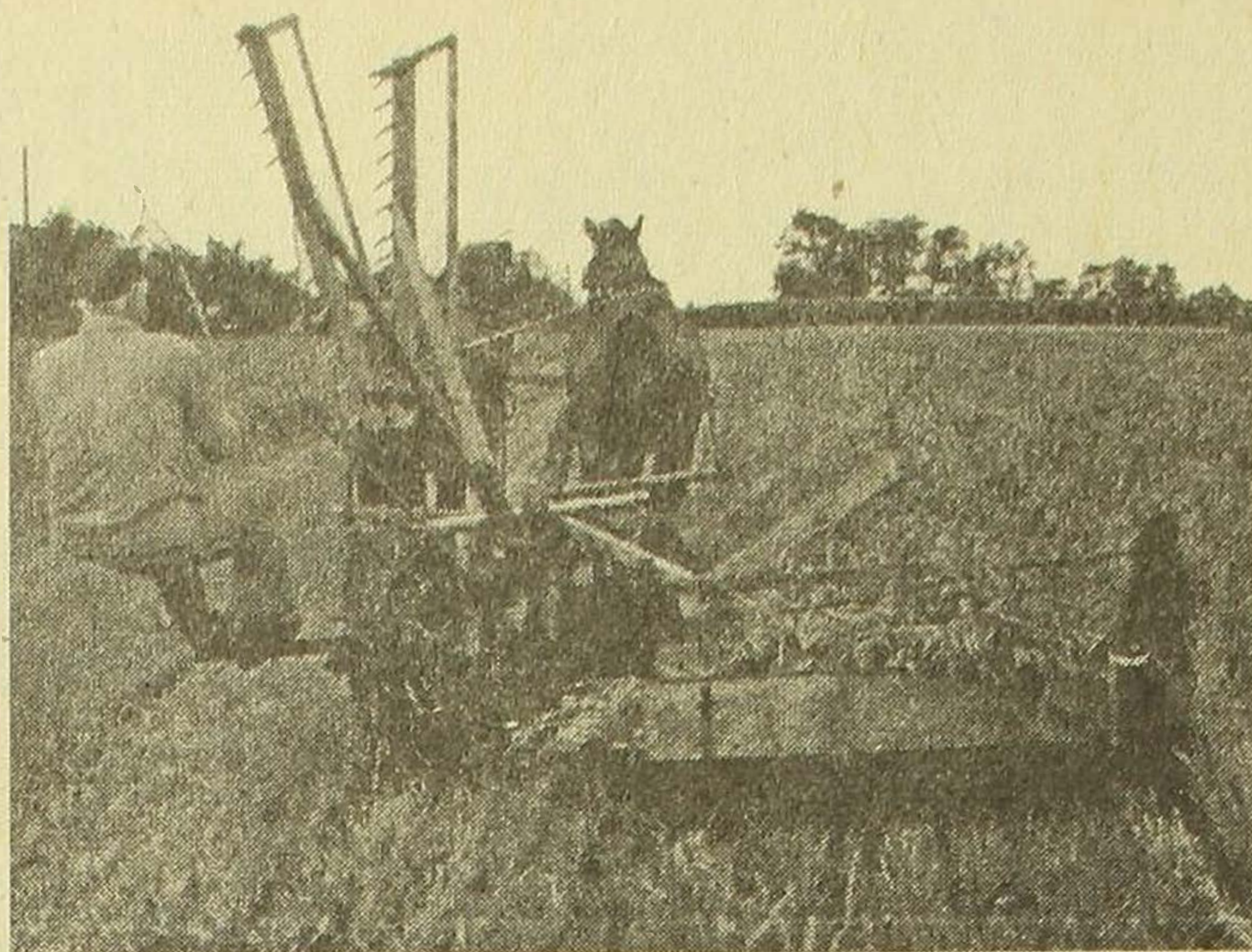
(nastavak sa strane 1.)

U prosiku se moglo ovrć za jedan dan oko 2 vagona žita. Iako je noć ranije padala kiša, u zoru je sipila, ujutru je pristala. Vrime je bilo oblačno, a u ajeru (7) tušta vlage.

Kadgod po takom vrimenu nisu radili ris, al organizatori nisu odustali od namire, pa se program odvijao po pridvidanju: Po običaju je domaćin risa, gradonačelnik József Kasza u pratnji prid-sidnika Izvršnog odbora SO Imre Kerna i tajnice SO Gabrielle Ágoston došo i pozdravio se s domaćinom priredbe Ivanom Stipićom Bracom. Oma su počeli s radom.

Svi sudionici su bili u narodnoj nošnji. Risari su izvukli

brojove pripelica (8) na kojima će raditi. Sudije su u pridtakmičenju mirile vrime pletenja i brojanje uža, Čim su svršili s pletenjem uža na njivu su došle reduše i divojke s risarskim ručkom (9). Najpre su i ponudili čašicom rakije da razgale stomak za ručak, a onda su i, po običaju, naranili somunom (10) kruva (po di koji je toliko naraso da su ga, valjda, jedva izvadili iz parasničke peći), s podlanice debelom zrilom slaninom mangolice (11) (rumenom do kože), kiselnom i crnim

lukom. Žene su se baš fajin latile, pa su spremile toliko rane da je doteklo svima na njivi. Ilo se sa bala slame, iz ruke, a zalivalo bunarskom vodom. Ko je ode ručo dugo će se tog sićat.

Risari su s unaprid otkovanom kosom i svezanim prljom (12) na dati znak počeli kositi pripelicu (veličine oko po motike (13)). Sudije su nadzirale svaku pripelicu. Risari su ris morali uraditi učisto: pokositi žito, svezati snopove, saditi krtine, skupiti i svezati mršavinu. Bodovalo se: brzina rada, širina otkosa, visina strnjike, jednakost košenja, kako su sadivene krtine i kako je ostala čista pripelica. Za nagrade su se nadmetali risari: 3 para iz Đurđina, po 2 para iz Tavankuta, Male Bosne, Mužlje i Mali Pijaca, a ko gosti su radili risari: 2 para iz Sajana, 1 par iz Subotice (Bajski vinogradi). Iz Mađarske su radili risari iz Kecela i žene risaruše iz Balmazujvaroša (blizu Debrecena). Vridi naglasiti da je među risarima bilo i 9 pari mladih (!) risara ispod 18 godina. Tako organizatori misle na budućnost.

Uz veliko zanimanje prisutni prikazan je rad kosačice

odlagačice. Ovu staru mašinu za rad je osposobio veteran i dobar poznavalac takih mašina Veco Jaramazović, a na njoj je radio i konje deko Jakov Turnbas. Mašina se dosta mučila, jel je slama bila dosta vlažna, a sa takom vlagom žito se nikad nije kosilo. Ipak, ljudi su mogli videti kako ova mašina radi i čudno mlata s krila, koja s astala odlažu pokoseno žito.

Još veću pažnju je privukla samovezačica sa upregnuta 4 konja. Pomoćni kočijaš pridnjaka je bio András Csipak, a s mašinom je rukovo i konje deko Ivan Jaramazović. Činilo se da je raditi ris s tom mašinom skoro sigurno.

Sadivene snopove iz krtina su na parasničkim kolima odvezli u guvno i sadili u kamaru. Moglo se videti zašto su na lotre metnili čatlove (14), a priko nji pomoćnice (15) i kako se na nji tovari snopovi. Kazaloš (16) je kamaru oblikovo po potrebi kasle. Nažalost, skoro niko nije vidio, a za to zna samo nekoliko ljudi, da je kazaloš tako slago snopove na strnjiku da je samo jedan (!) snop bio s vlatom na zemlji.

Nikako u isto vrime se čulo brekćanje traktora koji je dovukao kaslu. Ovu mašinu su činili: traktor HSCS (Hofherr Schrantz Clayton Schlu teworth) R 30—35, napravljen u prvim serijama 1935. To je traktor s jednocilindričnim poludizel motorom od 35 KS s ručnim paljenjem priko usijane glave i zamajca, na gvođenim točkovima, s stražnjima su bile kandžice. Pokazalo se da je na dosad vlažnoj zemlji ovaj traktor lakoćom dovukao kaslu, koja je teška oko 45 metara. Kasla EMAG (Első Magyar Gazdasági Gépgyár) iz 1913. Veličina je "šestica" sa širinom bubnja od 50" (17). Kao je svaki radnik bio na svom mestu, namistili su kosišove počeli vrć. Vršidbom je ravno mašinista Lacika Poljakov snopljari su bacali snopove prid dobošku (18), a ona je dodala snop ranjaču, prisila

IZ STAROG ALBUMA

„Deputirci za Beč”

Da nije bilo jednog našeg sugrađanina, koji je blagovremeno mislio unapred, verovatno danas ne bismo mogli preciznije odgovoriti na pitanje: kako su izgledali -viđeniji- Subotičani pre skoro vek i po. Ovako su pred nama: (stoje s leva na desno: Czorda Felix, Giga Mijatov, Tuba Zahar, (neidentifikovana osoba), Svetozar Milutinović, Karoly Szucsich - (sele s leva na desno: Lazo Tikvicki, Jakov Stantić, Mukity Janos i još jedna soba kojoj nije moguće odgonetnuti ime. Razlog zašto je nastala ova zajednička fotografija i kako je sačuvana do danas, nalazimo u tekstu ispisanom iznad i ispod fotografije. Prenosimo ga bez ispravki, dosledno kako je napisan: -Ovi su bili Prid Carom Josipom Prvim u Becsu Deputirci za Gvozdeni Put- 1863. Godine Dana 8. Rujna Miszecca. Ovo je pisao Lazo Stipich Bartulov szin Najmlagyi. Ponovio 1922. Godine Albe Stipich dida Lazinunuk Vranjinszin.”

...i onda ga je ranjač
...ko po bubnju. Dalje se
...dvijalo skriveno u kasli.
...amotresu su vile izbacile
...ni, koju je radojaš (19)
...rade (20) složio na kolja
...a koljari su je doneli
...zošu, koji je oblikovo
...ru. Plivarke su plivaru
...e na koljima krupnu i
...plivu. Na kraju se vidilo
...se džakovi pune žitom,
...je mažaš svezo, izmirio i
...ario na kola. To je kraj
...svršen je s ovršenim
...to, a posli je svako računo
...lo je navrvo.

...ve godine su đurđinska
...pokazla kadgodašnje
...sigre: "erberečku" i
...kalisicu", koju su izmislili
...pri da prikrate vrime kod

...vaja svinja na strnjiki. Bila
...teprilika da mladi vide te
...a stariji da se podsiti
...akusu se dica sigrala, brez
...gnaka, al što je najvažnije
...cau za sigru imali dicu.

...Bakad je tribalo da se pro-
...spobednici u takmičenju
...sar, iz dolnjaka (22) od
...ači se pojavio crn oblak,
...oije časkom stigo i izlio
...kučišu ko da se nebo sas-
...vil sa zemljom. Ni folklorci
...KLO "Bunjevačko kolo"
...ismogli prikazat završnu
...čak priredbe. Rad kiše je
...ogušenje pobjednika
...radno prid užnu pod
...tror;

...di je su dodilili prvo
...ust Stipanu Kujundžiću i
...lar Kujundžić iz Male
...ost, za nagradu su dobili
...o phar i 3.000 dinara, drugo

misto pripalo Josi Zubeliću i
Emerki Poljaković iz
Tavankuta, s nagradom po
pehar i 2.000 dinara, a treće
misto su osvojili Branko
Kopunović i Sladana
Moravčić iz Male Bosne»
njima je pripala nagrada od
1.000 dinara i po pehar, a
najmlađem paru risara iz
takmičarskog dila: Davoru
Dulić i Julijani Šipoš pripala
je nagrada od 1.000 dinara.
Nagrade su uručili
gradonačelnik József Kasza i
generalni direktor Fidelinke
Slobodan Vujačić. Novčane
nagrade za ove risare dalo je
preduzeće "Fidelinka".
Organizacioni odbor je nagra-
dio i risarski par Gellért Sá-
rkány i Erzsébet Domonkos

iz Malih Pijaca sa 1.000
dinara, jel su najčistije uradili
ris. Svaki od mladi risara
(nji 18) je dobio po spomen
medalju na ovo takmičenje.
Svaki risar je dobio još i po
džak od 50 kg žita. Za sve
sudionike i goste, a nji je bilo
malo više od 300, priredena je
zajednička užna pod šatrom,
na travi ispred crkve.

Na kraju treba ponovit:
"Dužijanica" je skup žetvenih
svečanosti Bunjevaca, to
drugi narodi nemaju, a ovako
takmičenje risara niko, ama
baš niko, dosad nije pokazao.
U to se uvirilo oko 2.000 ljudi
štovalaca očuvanja ovog lipog
običaja kojeg su nam ostavili
naši preci.

Slavlje su prisustvom
uvećali iz Veleposlanstva
Republike Hrvatske u
Beogradu: Neven Vranković,

konzul i Davor Vedriš,
savitnik.

Međutim, zašto ne
kazt, pitalo je tušta nji,
na ovom skupu nisu bili
čelnici niki hrvatski
ustanova (Bunjevačka
matica, DSHV), možda
zato jel su naviknuti da
se u velikim gradovima i
inozemstvu diče ko naši
pridstavnici, a ovo je bilo
samo u Đurđinu. Žalos-
no! Med novinarima nije
bilo novinara i fotore-
portera HINE iz
Subotice, a ni novinara
"Glasa ravnice". I to je
žalosno! Zar oni ne treba
da u svojim glasilima o ovom
obaviste javnost? Nije bio
med svitom ni đurđinski
župnik, koji je povirivo iza
virange, onako iz prikrajka. I
to je žalosno!

Znamo mi da med nama
ima i taki. Valjda će vrime
(možda) uticat na priobražaj
njeve svisti, jel se svi ti ljudi
diče kako su oni, i samo oni,
pridstavnici ovdašnji
Bunjevaca Hrvata, a to nije
tačno!

Manje poznate riči:

- (1) stava — uzdužno poredani
snopovi, jedan nuz drugog,
u visinu reda izmed nji se
diju krstine
- (2) mršavina — ostaci s
vlačom na slami posli
rukovetanja
- (3) lanac — mira za površinu
zemlje — 7.200 m²
- (4) guvno — misto di se
odlaže i čuva kabasta stočna
rana i prostirka
- (5) mašina — često zbirni
naziv za vršaču garnituru:
pogonsku mašinu i kaslu
- (6) kasla (još i dreš) — vršalica
- (7) ajer — zrak
- (8) pripelica — ode:
dužina otkosa u risu, za
35 snopova (dvoje krs-
tine)
- (9) ručak — doručak
- (10) somun — okrugli
ispečen kruv
- (11) mangolica — rasa
masni svinja, s debe-

lom i ukusnom slaninom
(12) prlj — (od duda il
krunice) na kosi odlagačzita

(13) motika — mira za
površinu zemlje — 720 m²

(14) čatlo — oblica priko lotra
drži pomoćnicu, a zajedno
tvore platformu

(15) pomoćnica — ode:
uzdužna 5 - 6 m dugačka
oblica meće se priko čatlova

(16) kazaloš — koji sadiva
kamaru (slame, žita...)

(17) " — oznaka za col — mira
za dužinu 24,5 mm

(18) doboška — ženska na
kasli nuz bubanj, dodaje
snop ranjaču i pridsica uže

(19) radojaš — odlaže slamu
koja iz slamotresa pada prid
radu

(20) rada — drvena prigrada
ispred slamotresa na kasli,
sprečava mišanje slame i
krupne plive

(21) kolje — uzdužna, oko
2 m dugačka, tanka oblica
na koje se slaže slama

(22) dolnjak — zapadna
strana (zapadni vitar)

Alojzije Stantić

IMENIK ROCKA

"The "Lovin' Spoonful"— njujorški country-rock sastav iz "cvetnog doba" psihodelije, najkreativniji u razdoblju od 1965. do 1971. godine, kada su John B. Sebastian (vokal i usna harmonika), Zal Yanovsky (gitar), Joe Buttler (bubnjevi), i Steve Boone (bas-gitar), naprosto "harali" američkim i britanskim top-listama. John B. Sebastian, lider grupe je, nakon razlaza grupe, jedini ostvario sjajnu solističku karijeru.

PROBRANA DISKOGRAFIJA:

- "Do you believe in magic?" (1965)
- "Daydream" (1966)
- "You are a big boy now" (1967)
- "Everything is playing" (1967)

Zal Yanovsky — solo:

- "Alive and well in Argentina" (koncertni, 1970)

John B. Sebastian — samostalno:

- "John B. Sebastian" (1970)
- "Real live" (koncertni, 1971)
- "Tarzana kid" (1974)
- "Welcome back" (1976)
- "Live" (koncertni, sa Stefanom Grossmanom i Davidom Brombergom, 1988)

The "Lynyrd Skynyrd"— američki južnjački country i blues-rock sastav, osnovan 1965. godine. Ubitačno energični koncertni, sjajni albumi pod producerskom palicom slavnog Ala Koopera, i kult-status "naslednika Allman Brothers Banda" stvorili su od njih pravu atrakciju. No, u zenitu kreativne moći i slave, gotovo celokupna grupa je tragično nastradala kada se njihov avion srušio nad okeanom, 1977. godine.

Krležijana WC simbolika

Rasvijetljeni voz u pokretu, kad čovjek kao mjesecar bulji u rasvijetljene četvorine željezničkih prozora, izgleda kao da je niz rasvijetljenih željezničkih zahoda u gibanju. I sve što su ljudi do danas uspjeli da stvore po svojim civilizacijama, to je zapravo niz rasvijetljenih željezničkih zahoda, što putuju u svima smjerovima po voznom redu, po čitavome globusu, jer ako netko već putuje na sprovod, dobro je, da mu i ta prostorija bude pri ruci.

Miroslav Krleža, 1938.

KOMPLETNA DISKOGRAFIJA:

- "Pronounced: Leh-nerd Skin-nerd" (1973)
- "Second helping" (1974)
- "Nuthin, Fancy" (1975)
- "Gimme back my bullets" (1976)
- "One more from the road" (dvostruki, koncertni, 1976)
- "Street survivors" (1977)

The "Mahavishnu orchestra" renomirani i tehnički besprekorno potkovani sastav kog je okupio škotski gitartistički virtuoz John McLaughlin, u vreme enormne popularnosti jazz-rocka, nakon što je prekinuo saradnju s Milesom Davisom. Svirali su još i bubnjar Billy Cobham, basista Rick Laird, klavijaturista Jan Hammer, i virtuozi violinista Jerry Goodman, bivša "zvezda" američkog jazz-rock sastava "Flock". Bilo je mnogo postava grupe "Mahavishnu Orchestra", ali je ova bila najrespektabilnija i najproduktivnija.

PROBRANA DISKOGRAFIJA:

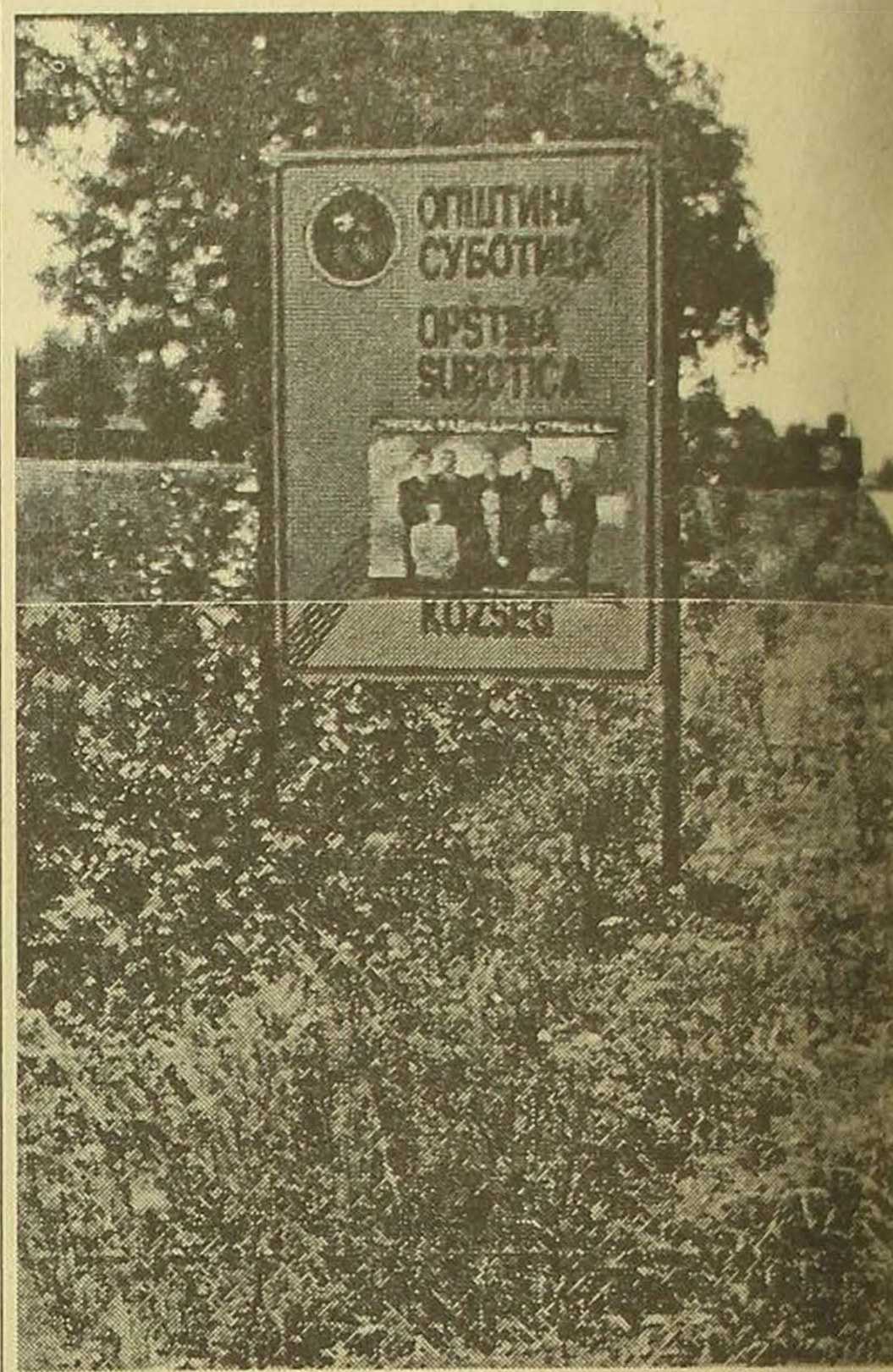
- "Inner Mountain Flame" (1973)
- "Birds of fire" (1974)
- "Live" (koncertni, 1975)

Robert G. Tilly -

RUŠENJE

U nekoliko prošlih brojeva "Žiga" srušili smo dosta toga.

Uglavnom irealno. No, neki su to shvatili bukvalno te Suboticu uspješno ruše izvana. Oni to ovako rade: (vidi sliku).

Za drage goste oni hoće predstavljati općinu Suboticu.

Naš izbor

Preživjeli andeo

Sjetite se.

*Snijeg je donosio kaplje pečatnog voska, rastaljenog olova,
I pretvaranja djevojčice, koja je ubila labuda.
Ruku u rukavici, rasipanje svjetlosti i lagano ubojstvo.
Poraz neba, jednog prijatelja.*

Sjetite se onog dana, sjetite se.

*I nemojte zaboraviti da je zasjeda ukočila bilo i boju zvijezda. Na hladnoći umriješe dvije utvare.
Jedna je ptica našla tri zlatna prstena
I sahranila ih u inje.
Posljednji glas jednog čovjeka okrvavio je vjetar.
Svi anđeli izgubiše život.
Osim jednog, ranjena, odsječenih krila.*

Rafael Alberti

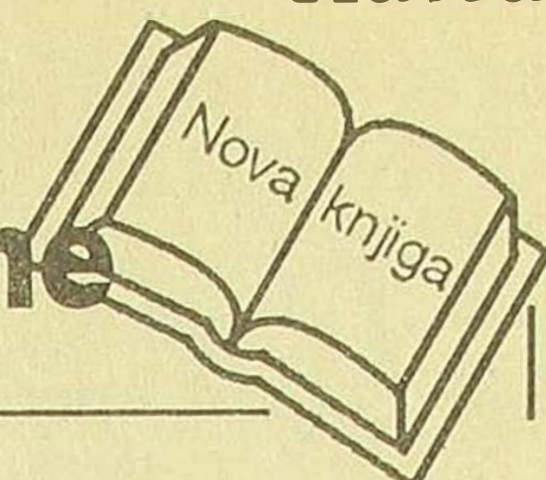
ZANIMLJIVA MATEMATIKA

PROIZVOLJNI TROUGAO SA TRI DUŽI PODELITI NA ČETIRI JEDNAKA DELA.

REŠENJA IZ PROŠLOG BROJA:

- 1.) 4
- 2.) PRAVA TREBA DA PROLAZI KROZ JEDNO TEME.

Ka individualiziranju krivnje za ratne zločine

Međunarodni tribunal za suđenje licima odgovornim za teške povrede međunarodnog humanitarnog prava na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine – Dokumenta, urednik Nataša Kandić, biblioteka Pod lupom, Fond za humanitarno pravo, Beograd, 1997 g., 214 str.

Fond za humanitarno pravo je jedna od brojnih beogradskih institucija, istina ne baš previše mnogobrojnog članstva ali članstva izuzetnih moralnih vrlina i izvanrednih stručnih kvaliteta, koje su posljednje desetljeće činile savjest svoga grada i naroda koji ovaj reprezentira. Jedan od posljednjih (inače mnogobrojnih) primjera za to jeste izdavanje dokumenata vezanih za Haški sud, toliko mistificiran u javnom mnjenju. Već pri prvom otvaranju knjige, čitatelja najprije impresioniraju efektna grafička rješenja (zasluga Lazara Stojanovića), inače izuzetno rijetka za provinciju kakva je Subotica, ali i za strune knjige napose.

Redišnji dio i, kako se čini, glavnu nakanu knjige predstavljaju prijevodi temeljnih akata Haškog suda – Statuta i Pravila postupku i dokazivanju (prema kojima sudi Haški sud), te prijevodi dvadeset optužnica u cijelini. Ovo omogućava shvaćanje suštine ovoga suda: osigurati suvremenu kaznenu proceduru protiv optuženima za najgore zločine u Europi nakon II. svjetskog rata.

Ostalom se dijelu knjige navode ili objašnjavaju brojna pitanja vezana za Tribunal – kaznena djela u nadležnosti Tribunala, javna mjesta na kojima su ovi zločini izvršeni, značajni datumi Tribunala, organi Tribunala, budžet, rad sudbenih vijeća, iznjanje, novine u međunarodnom humanitarnom pravu, komariranje Nürnberškog tribunala, Tribunala za bivšu Jugoslaviju i Tribunala za Ruandu, postupak za izdavanje međuna-

rodne tjeralice, izdate međunarodne tjeralice, lista optuženih koji se nalaze u pritvoru, te lista optuženih čije je mjesto boravka nepoznato, što sve skupa olakšavanje shvaćanje glavnih dijelova knjige, ali i produbljivanje znanja o ratnim zločinima.

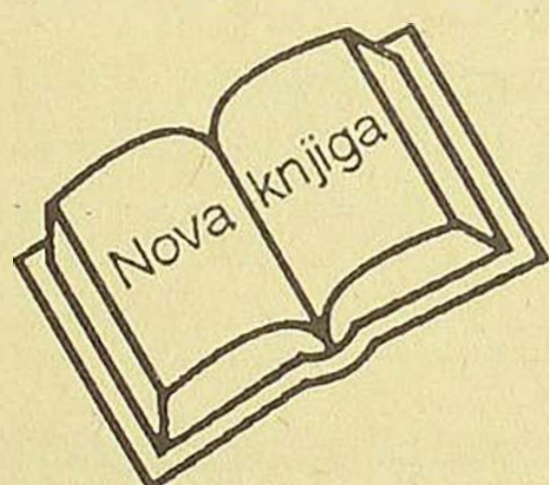
Ono što najprije duboko impresionira svakog čitatelja ove knjige jesu pojedini zločinci i pojedini zločini. Nakon čitanja svake od optužnica u kojima su precizno navedeni zločini, zločinci, žrtve, te vrijeme i mjesta izvršenja zločina, jednostavno otpadaju uopštene fraze državnih dužnosnika o Tribunalu kao neprijatelju određenog naroda, njegovoj jednostranosti itd. Prisjetimo se samo koliko je integralnih tekstova optužnice objavljeno u tisku, je li gdje obznanjeno koliko je pritvoreno optuženih za ratne zločine (inače ih je, u doba izdavanje knjige, bilo sedmero, od kojih, za neke je to osobito važno – petero iz Federacije BiH, a dvoje iz vojske bosanskih Srba – Erdemović i Tadić) itd. Zato ova knjiga predstavlja pravi odgovor na Orwellovsku vladavinu dezinformacija.

Dakle, svaki zločin je izvršen od konkretnih pojedinaca, i oni moraju biti kažnjeni. Na taj način bi se trebalo doći i do onih koji su poticali na zločine, i za nadati je se da će barem neki od njih biti barem optuženi. Čini se da je to jedini put do katarze.

Nadajmo se da hapšenja do kojih je došlo nakon izdavanja ove knjige predstavljaju put ka tome.

Skenderović Bruno -

Još jedna promocija knjige Slavena Bačića

"POVELJE" I U TAVANKUTU

Književna večer 16. srpnja u organizaciji Tavankutskoga literarnog kruga TALK u prostorijama Doma kulture u Tavankutu bila je posvećena predstavljanju knjige Slavena Bačića "Povelje slobodnih kraljevskih gradova Novog Sada, Sombora i Subotice".

O knjizi je govorio Kalman Kuntić, profesor povijesti. Naznačivši neke karakteristike povijesnoga okvira događaja uvezi s dodjelom statusa slobodnoga kraljevskog grada trima najznačajnijim naseljima u Bačko-bodroškoj županiji, istakao je i posebnost autorova metodološkog pristupa pravopovijesnoj građi, jezgrovitost i preciznost njegova stila, te vrijednost knjige u cjelini kao prinosa problematici o kojoj se na hrvatskome i srpskome relativno malo pisalo.

U razgovoru s autorom, Tomislav Žigmanov je, uz pitanja koja se tiču uopće problematike kojom se knjiga bavi, te svojevrsne povijesti autorova interesa i rada na njoj, dodirnuo i problem važnosti dobivanja statusa slobodnoga kraljevskog grada za okolicu Subotice, što je tavankutsku publiku posebno i zanimalo.

U živoj diskusiji koja je potom uslijedila pokazalo se koliko je zapravo velik interes publike za ovuproblematiku, što je samo nastavak serije zapaženih promocija koje je ova knjiga doživjela.

Bila je ovo također i jedna u nizu uspješnih književnih večeri koje TALK u Tavankutu organizira već nekoliko mjeseci.

(p. v.)

Toth-optika
SUBOTICA
Maksima Gorkog 26
Telefon: 551-045

RADNO VREME:
Radnim danom 9.30-12.00
16.30-19.00
Subotom 9.00-12.00

Prepisanje očnih pomagala i davanje saveta
zaključanje istih, svakim radnim danom od
17.00-19.00

POSEBNE POGODNOSTI:
10% popusta kod gotovinskog plaćanja
plaćanje u više rata
mogućnost žiralnog plaćanja

AUTO - DELOVI
Audi
RENAULT
Rajić Dragutin
SUBOTICA, P. Drapšina 14 (24) 553-262

Sabrana dela Miroslava Antića u tri kola

"Uvršten u školske programe i preveden na više od 20 jezika Miroslav Antić je, još za života, postao klasik. Radoznao i svestran stvaralac, ogledao se raznim oblicima, a od književnih formi osim poezije, ostavio je za sobom dnevnik, eseje, scenarije za filmove, drame... upoeziji za decu zauzeo je najistaknutije mesto i nema đaka koji ne zna za Plavi čuperak, a čuvena poema Vojvodina proslavila je autora i učinila njegovo ime sinonimom našeg podneblja", stoji u najavi Izdavačke kuće Prometej iz Novog Sada za Sabrana dela Miroslava Antića. Sabrana dela, kako se dalje navodi, sadržeće i neobjavljene rukopise koji će sada konačno dobiti svoje mesto u istoriji naše književnosti.

Ukupni obim Sabranih dela biće oko 5.000 stranica, a knjige će biti štampane na formatu 15x21 cm, tabaka 1/1 i korica 5/0. Hartija će biti satinirana ofsetna (80 g), a povezi šiveni, tvrdih korica, kolor, sa zaštitnim omotom i plastificirani.

Ritam izlaženja knjiga predviđen je u sledećim periodima:

I kolo: Rođstvo tvoje, Hodajući na rukama, Garavi sokak, Mit o ptici i Savršenstvo vatre, koje iz štampe izlazi u oktobru 1997.

II kolo: Koncert za 1001 bubanj, Plavi čuperak, Horoskop, Izdajstvo lirike i Stepenice straha, izlazi iz štampe u aprilu 1998. i

III kolo: Rečnik Vojvodine, Tako zamišljam nebo, Doručak sa đavolom, Obično petkom i Otužni marš, koje će biti objavljeno u oktobru 1998.

Pretplatna cena I kola iznosi 360 dinara, a može se platiti u pet jednakih rata ili odjednom, sa 20% popusta. Za dalje informacije čitaoci se mogu obratiti Izdavačkoj kući Prometej na adresu: Zmaj Jovina 22, 21.000 Novi Sad, ili na telefon: 21/ 510-077 ili 616018)

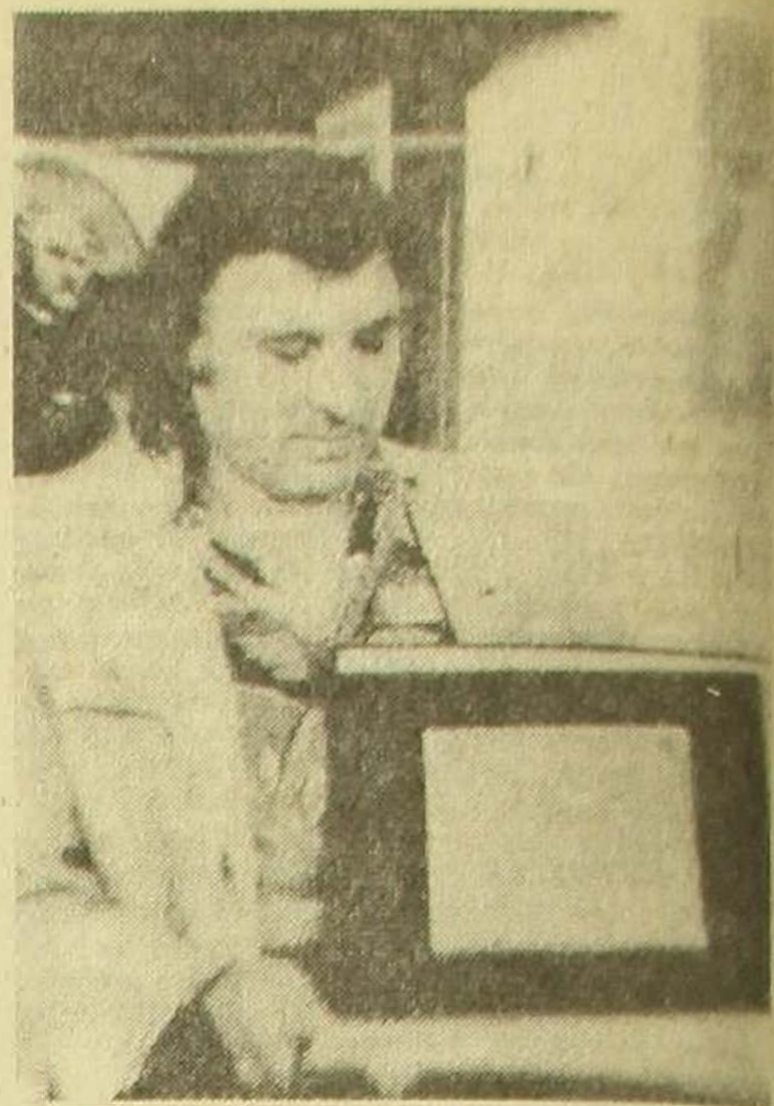
Bajram Haliti, dobitnik svetske književne nagrade "Amico Rom"

Knjiga o stradanju Roma

Medu šest stotina književnih radova, autora iz celog sveta, knjiga Bajrama Halitija "Romi, narod zle kobil", dobila treću nagradu. Na četvrtom Medunarodnom književnom konkursu: "Amico Rom", koji se svake godine raspisuje u italijanskom gradu Lančano, knjiga Bajrama Halitija, novinara iz Prištine na romskom jeziku, "Romi, narod zle kobil", dobila je treću nagradu. Na konkurs za ovu knjigu (nagradu), pristiglo je šest stotina radova, književnika Roma iz celog sveta, koje je ocenjivalo četrnaest najeminentnijih kritičara.

Nagrada Bajramu Halitiju uručena je početkom ovog meseca. Knjiga se ovih dana prevodi na engleski jezik i biće pristupačna celom svetu. Sadržaj knjige je stradanje Roma u drugom svetskom ratu. U logorima trećeg rajha nestalo je oko tri i po miliona Roma. U jednom delu knjige piše se i o tome šta bi trebalo uraditi da se poboljša život Roma, i kako im pomoći.

R. Rashiti

Obiteljski kutak

Komarci, komarci...

Ovaj mali dosadan zujavac svake se godine može pohvaliti da smo zbog njega proveli besane noći. Ne treba kriviti sve komarce, jer svi ne grizu. Ženke su te koje nas napadaju. Prije nego li će izleći jajašca, ženka komarca ima neodoljivu potrebu za bjelačevinama, a gdje će ih naći, nego u ljudskoj krvi i tako se počastiti našim dragocnim hemoglobinom. Ona je zadovoljna, a nama ostaje da se češemo.

Dakle, borba mora biti nemilosrdna, sredstva su brojna i treba ih iskoristiti.

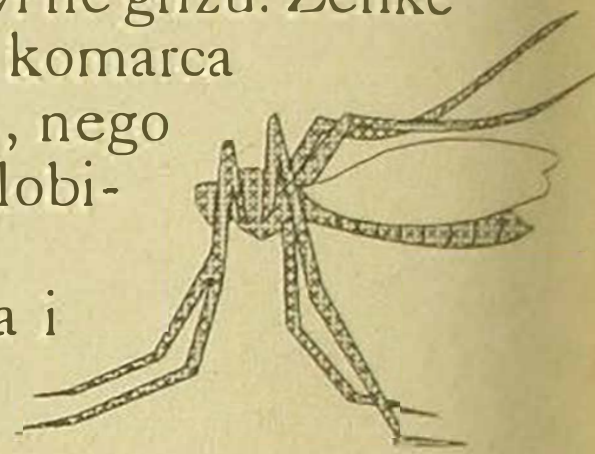
Komarci mrze neke mirise.

Ukрасite svoje prozore i balkone bosiljkom ili nevenom. Čak i miris limuna djeluje odbojno na te male napasnike.

Ako pijemo velike količine vitamina B1 znoj će nam mirisati na poseban način i takav miris komarci ne vole.

Postoje posebne lampe sa žutim svjetlom koje ne privlače insekte.

Ako nas već ugrižu, probajte umiriti svrbež hladnom vodom ili octom. Postoje također i mnogi gelovi i kreme koji dobro umiruju svrbež različitog podrijetla.

Mila -

Recept za pripravu ribe

Bijela riba na žaru:

(Ovaj recept preporučam ribičima, jer oni love i bijelu ribu, koja se u trgovini ne može kupiti.)

Očišćenu bijelu ribu (bodorku, crvenperku, krkušu, a napose dev-eriku) poprečno zasjeći na više mjesta. Posuti je s dva dijela soli i jednim dijelom crvene mljevene paprike (može se dodati mljeveni papar) i navući je na mali ražanj (na vinovu lozu ili na vrbu) tako da se jedan kraj provuče kroz očni otvor, a zatim kroz glavu i unutrašnji dio tijela do repa. Naložiti vatru i napraviti jak žar. Komade ribe na ražnju u blizini vatre zabosti u zemlju, prvo okrenuti leđni dio prema vatri, a kada se on ispeče, prema vatri okrenuti trbušni dio. Na ražnju istovremeno peći komad slanine, i kada se počne topiti, njome namazati ribu, koja će, tako ispečena, dobiti lijepu rumenu boju i biti će vrlo ukusna.

Alojzije Stanić

EROTSKA LJUBAV II.

matra se da je erotska ljubav isključiva za razliku od majčinske ljubavi i ljubavi prema bližnjemu, koje su ograničene na jednu osobu. Erotska ljubav je usmjerena na jednu određenu osobu i taj njen isključivi karakter zahtijeva izvjesno daljnje razvijanje (E. Fromm). Često se isključivost erotske ljubavi pogrešno shvaća kao veza posjedovanja. Naime, rijetka pojava da dvoje ljudi koji se "osele" ne osjećaju ljubav ni za koga drugog. Oni su dvoje ljudi koji se poistovjećuju koji su riješili problem odvojenosti na taj način što su uvećali jednu individuu na dvoje.

Obzirom na to da su odvojeni od ostalog čovječanstva, oni ostaju odvojeni jedan od drugog i otuđeni od samih sebe. Doživljaj sjedinjenja takvih ljudi je prividan. Jer, erotska ljubav je isključiva jedino u smislu da se možemo potpuno i snažno sjediniti samo s jednom osobom. Znači, ona isključuje ljubav prema drugima samo u smislu erotskog sjedinjenja. Ona ne isključuje ljubav u smislu duboke ljubavi prema bližnjemu, i dvoje ljudi koji se vole nisu odvojeni od svih ostalih ljudi prema kojima treba da su u punom angažiranju u svim vidovima života ljubavi prema bližnjemu.

Erotska ljubav, ako je doista

ljubav, pretpostavlja najvažniju činjenicu: da volim iz suštine svoga bića i da doživljam drugu osobu u suštini njenog bića. Usvojioj biti, sva su ljudska bića indentična. Svi smo mi dio Jednog, mi smo Jedno. Ako je to tako, ne bi smjelo biti važno koga volimo, i ljubav bi trebala biti bitni čin volje, čin odluke da potpuno posvetim svoj život životu druge osobe. Međutim, trebalo bi da ljubav bude i rezultat spontane emocionalne reakcije, iznenadnog nadolaska neodoljivog osjećaja. Ako se samo ovaj aspekt ima u vidu, ističu se jedino posebnosti dvije osobe koje su obuzete ljubavlju, i gubi se iz vida da susvi muškarci dio Adama i sve žene dio Eve.

Zadržavanjem samo na osjećajnom aspektu ne uočava se važan faktor erotske ljubavi — volja. Jer voljeti nekoga nije samo jako osjećanje — ono je odluka, sud, obećanje. Kad bi ljubav bila samo osjećanje, ne bi postojao razlog za odluci obećanje da ćemo se voljeti zauvijek. Osjećanje se rada i može umrijeti. Kako mogu znati da će ono postojati zauvijek ako ne uključim svoje rasuđivanje i odluku?

Ovdje stižemo do paradoksalnog karaktera ljudske prirode i erotske ljubavi. Mi smo svi Jedno, ali ipak svatko od nas je jedinstveno, neponovljivo biće.

Isti ovaj paradoks se ponavlja i u našim odnosima prema drugim

ljudima. Naime, ukoliko smo svi Jedno, mi možemo voljeti na isti način svakoga u smislu ljubavi prema bližnjemu. A ukoliko smo svi različiti, možemo voljeti samo jednu osobu u smislu erotske ljubavi obzirom da erotska ljubav zahtijeva izvjesne specifične, visoko individualne elemente koji postoje između određenih dvoje ljudi, ali ne i svih ljudi.

Treba sebe i druge usmjeravati prema zreloj ljubavi, a najbolje polazište je Pavlova definicija ljubavi u Prvoj poslanici Korinćanima:

"Ljubav je strpljiva, ljubav je dobrostiva, ljubav ne zavidi, ljubav se ne veliča, ne oholi se, nije nepristojna, ne traži svoje, nije uvredljiva, zaboravlja i prašta zlo, ne raduje se nepravdi, raduje se istini, sve podnosi, sve vjeruje svemuse nada, sve podnosi."

Ljubav nikada ne prestaje."

Tvrđi se da ova definicija u originalu sadrži petnaest glagola koje je veoma teško prevesti na suvremene jezike. Međutim, bit ostaje: ljubav je aktivnost, dinamička okrenutost prema partneru.

Zato bi kao test zrelosti jedne ljubavi mogli upotrijebiti upravo ovu Pavlovu definiciju ljubavi. Tek kada su dvoje ljudi spremni i sposobni pozitivno odgovoriti na svih petnaest gore navedenih zahtijeva ljubavi, može se reći da su spremni za zajednički život (M. Szentmártoni).

Luan Marko Gashi

Ovo (nožda)

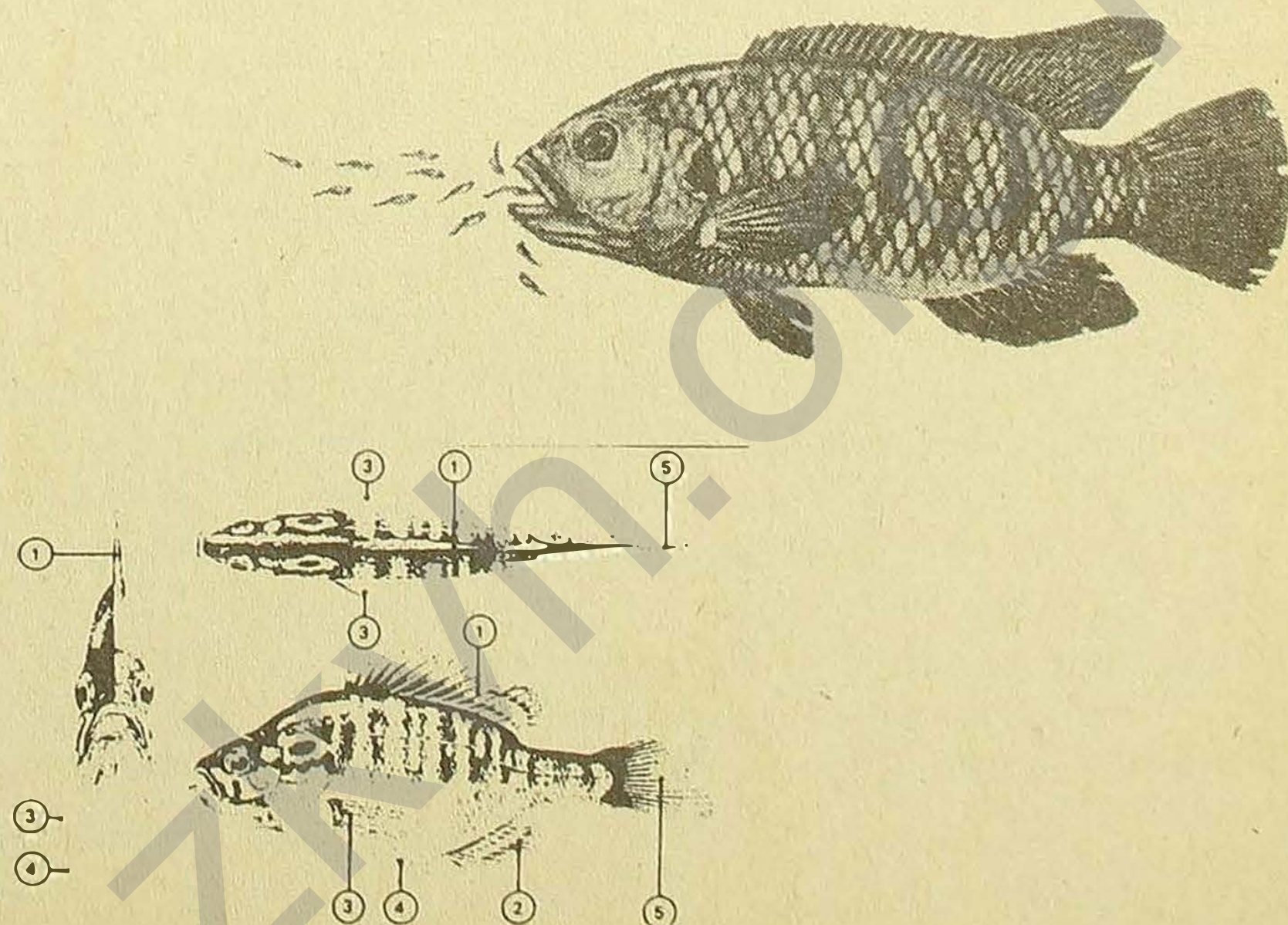
riste znali

Kako ribe plivaju je pitanje koje mnogi sebi mogu postaviti, pogotovu oni koji su o tome davno učili u školi. Evo prilike da se toga podsjetite:

Peraje riba omogućuju upravljanje tijelom u toku kretanja. Ledno (1) i podrepno (anlno) peraje (2) onemogućuju prevrtanje ribe. Grudna peraja (3) služe često kao kočnica, a trbušna (4) sprečavaju prionjanje prilikom usporavanja. Parna peraja su značajna prionjenju u dubinu ili penjanju ka površini, a služe i za zastavljanje obrtanja. Repno peraje (5) predstavlja efikasnu krru.

U da prirode spada i ženka ribe afrički cihlid, koja čuva svoju ikru u ustima. Kad se poslije 1 dana mladunci izlegu on plivaju u jatu oko njezine glave. U slučaju nenadane opsnosti ženka ih ustima pokupi i na taj način im pruža sigurno sklonište. Mladunci se udalje od majke tek poslije dana.

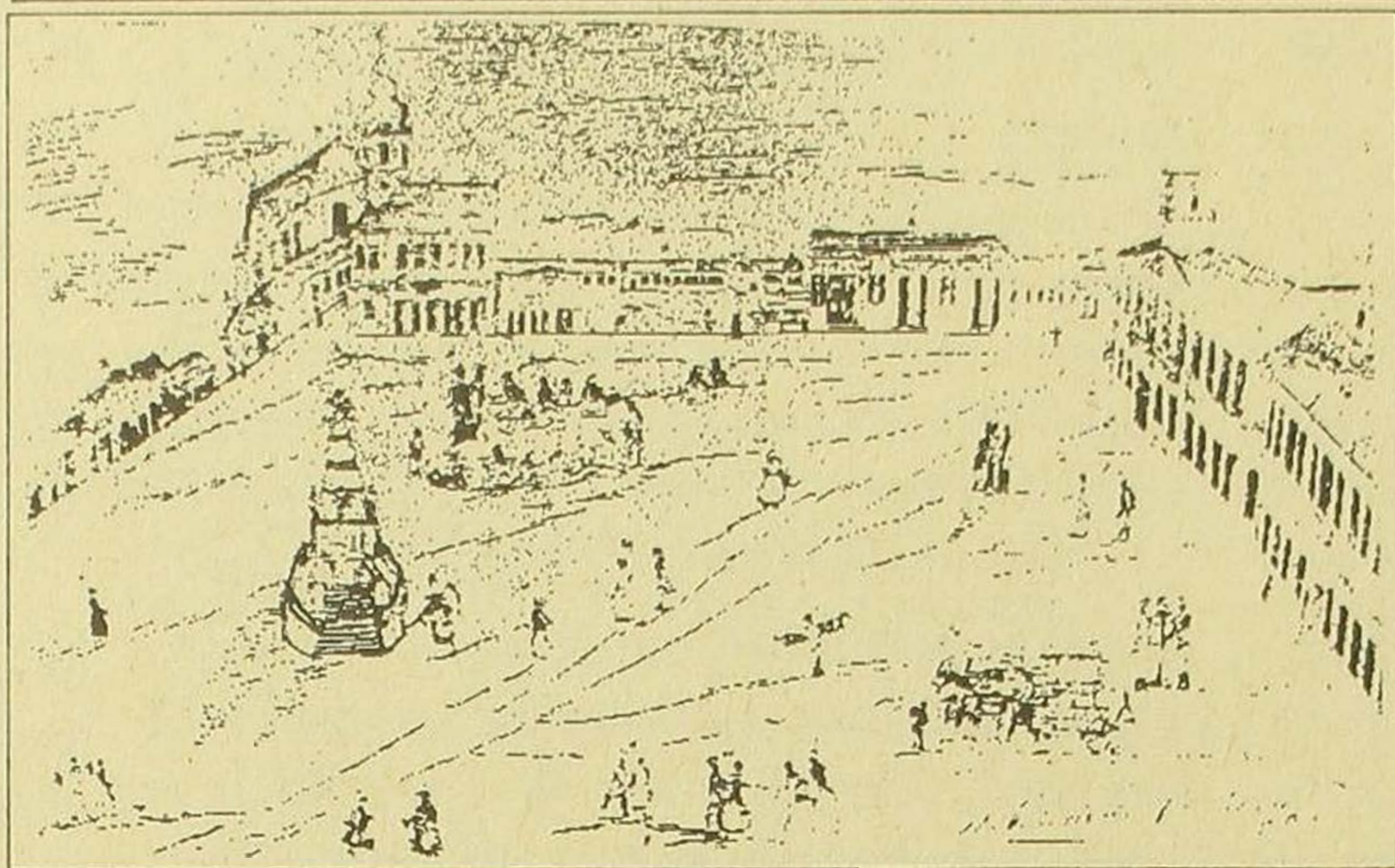
Priredio: Alojzije Stantić

Povjesničari sporta Englesku smatraju domovinom modernoga konjičkog sporta. Iz te je zemlje ovaj sport krenuo na svoj osvajački pohod, i za čudesno kratko vrijeme postaje opće omiljenim u cijeloj Europi. Vijesti o konjičkom sportu i natjecanja u Ugarsku monarhiju donio je iz Engleske grof István Széchenyi sredinom prve polovice prošlog stoljeća. Pod utjecajem "Engleske škole" polaže temelje modernom konjičkom sportu. Postaje oduševljeni propagator ovog sporta. Riječima i pisanjem propagira konjarstvo uopće (prvu knjigu pod nazivom "O konjarstvu" napisao je 1828.).

Iz sportske prošlosti Subotice

Počeci konjičkog sporta (II.)

GLAVNI TRG (1838)— u vrijeme početka konjičkog sporta

Nezamislivo je da ova vijest nije stigla i do Subotice, gdje je već u prethodnom stoljeću postojala "varoška" ergela konja, i u kojoj je konj bio jedan od glavnih oslonaca svakom seljačkom domaćinstvu. Koliko je konj bio važna poluga u domaćinstvima naših starih, govori nam i sam podatak da je prema popisu iz 1869. godine u Subotici bilo 11.000 konja; ("Varoš" je tada brojila, skupa s okolicom, oko 60.00 stanovnika). Impozantno stanje.

Može se reći da je konj služio našim starima ne samo za rad i prijevoz (promet), nego i za lov, kao i za određenu zabavu, iz kojega će kasnije nastati konjički

su izlazila čuvena jahaća grla koja su odnosila mno nagrade na peštanskim i bečkim hipodromima. Budući da je jahanje postalo privilegij bogatih, nezamislivo bilo da pripadnici ovog sloja ljudi ne znaju jahati. Za se već u prvoj trećini prošlog stoljeća, točnije 1820. osniva prva škola jahanja. Međutim, istinski živ konjičkog sporta počinje osnutkom "Subotičkog jahačkog društva" 1941. godine, kada se održavaju prva konjička natjecanja. Ova natjecanja se organiziraju uzastopno naredne četiri godine. Uz prekid od jedne godine, 1846. ponovno se obnavljaju.

(nastavit će se)

Ante Zomborčević

Struktura stvari (III.)

Sedamdesetih godina fizičari i pri najvećim brzinama elektrona koje upravljaju na elektrone u jezgru atoma, dobijaju njihovo međusobno odbijanje, s protonom brzine njihove stvarne veličine se smanjuju. Po fizičarima elektroni su obične čestice nalik na točku. Protoni su nešto drugo, jer izgleda da oni nisu obične točke materije, svaki od njih posjeduje tri točke u kojima je koncentrisana masa. U početku ove su točke nazvane partoni, ali elektronima velike brzine sa kojima fizičari uspjeli ući u proton, dobili odgovor da tri kvarka čine proton. Elektron vjerojatno nema nikakav stvarni promjer, beskrajno malen ili točka bez dimenzija s masom i električnim nabojem, možda veličine valne dužine. Protonu se s prostorom brzine veličina od valne dužine smanjuje do određene granice. Njegova realna veličina odgovara udaljenosti što odvaja kvarkove od kojih je i sastavljen. Iako čvrsto vezani u proton određenom masom energije, tri kvarka, pokazuju da njihova ukupna masa nije ravna masi protona. Fizičari elementarnih čestica trebaju elektrone s mnogo velikim brzinama. U Kaliforniji (Stanford) elektroni se ubrzavaju duž vakumske cijevi, duge 3 kilometara. Na kraju nje, elektroni udaraju u niz raznih cijevi, da bi se sudarili s raznim drugim česticama, kako bi odgovorili na pitanja fizičara elementarnih čestica.

(nastavit će se)

Lazar Francišković -

AFORIZMI

Dubinskim uranjanjem nalaze se biseri.

Časnije je biti priveden nego zaveden.

Politika, kad se nade na lijevom boku, desna orijentacija joj je na gore.

Opasno je istjerivat pravdu, probudena može ujedati.

Jugopolitička ekonomija: upotrebljiva roba slabo se troši. Što je šapat tiši tim se bolje čuje.

I slon je samo slon, ako je svemu sklon.

Vabi mačku da bi lisicu istjerao

Na bacaj drvlje i kamenje nikad kuću sagraditi nećeš!

Lizoguzi nisu gologuzi.

Željko Skenderović -

Drač (III.)

Šta su pravili od drača

Današi preci nisu imali drač, ne znam kako bi njim izgledo svakodnevni život, al sigurno ne bi toliko uznapredovali. Na sašu digod se okreneš što god je bilo napravljeno od drača:

1) nošenje ljudi: mala kola, karuce (1), haptike (2) i sonce, a nošenje tereta: velika kola (konjska i volovska) i tragač. Tirali su oblik kola da što prija stignu il da prinesu teret na željeno mesto. U poljoprivredi se računa da oko polak od svih poslova otpadaju na odnošenje i donošenje svačeg na njivu, snjive il oko salaša. Zato su teretna kola hasnirali skoro svaki

cn, a bez njih se život na salašu mož zamislit. Tragač je hasniran sako jutro da iz košare (3) i volarice (4) isturaju dubre u korlat, da odnesu ogrizine (5) u guvno (6), a otaleg onesu piću (7)... Kad je tribalo bilo kji teret prinet sa jednog na drugo isto tragač je uvijek bio pomagalo, zato mu je mesto bilo ispred košare il volarice, da uvijek bude pri ruci.

2) stupovi: za jase, korlat, svinjak, cradu, čardak, daščaru (8), šupu, cvratke (na tavanu, ketrencu, svinjku, kokošinju...) bili su najpodesniji od drača.

3) ograda od cipalja (9) je najbolja i najdugotrajnija. Ona je uvijek održivala onog ko je pravio. Ciplje gusto poredane jedna nuzdugu, da se između njih niko nemož provući, bile su najsigurnija zaštita da pile i josag neće izaći u štetu. Ciplje su ukopane bez opaljivanja onog dila koji će biti u zemlji, al kako drač soro trune, taku ogradu nije tribalo održavati. Izbačene stare ciplje su izhasnirane za ogriv.

4) lapajanje tušta josaga nemož zamisliti bez derme, sa kojom se najlakše izvlači voda iz dubokih bunara. Samo od drača su pravili: soju (10), derma (11), šibu (12) i ram rovaša. Rovaš je moro biti siguran da se niko ne strovali u bunar kad se nasloni na njega.

5) račova sapišta za: ašov, lopatu, sikiru, kalapač, pijuk (13), kuč za čupanje slame i sina, sičvo za slamu i dubre, malj... su dugotrajna i žilava.

6) Izni drugi predmeti svakodnevnice: furko (14), pričage na listovima i u žagama, obranca, pomoćnica (15), čatlov (16), grede z pajtu (17), naslam i šupu, stočić, baba (18) za plug, roljka za zmlju, maljica (19)... i još koješta su predmeti koji su imali svoje mesto u svakodnevnicima.

7) brlat za marvu je moro biti samo od drača, jel kad marva povijda pripuši jedna drugu na ogradu korlata onda to mož izdržati samo drač.

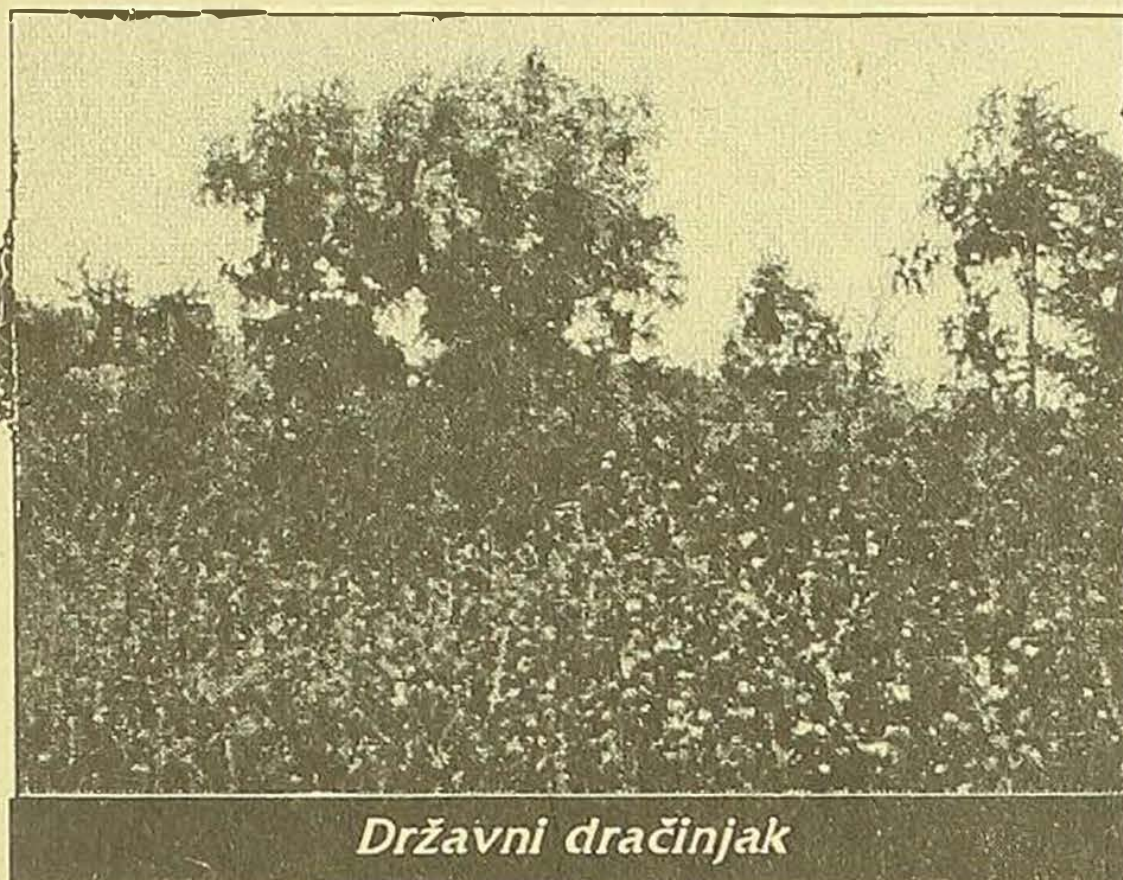
8) Najmanji komad dračvog drveta (okruglog) imo je namenu za: panj u mrginju (20), klečku (21) za kera, kmaču il šildana koji sise namršili na vaćanje pilića. Panjovi u mrginju su ukopavani tako na gusto da se vidi panj livo i desno od početka do kraja mrginja. Pod ukopani panj je metnuta cigljica da mu se zna mesto ako ga kogod slučajno izvali (izore). Čuvanje panjova u mrginju je naše pretke držalo da žive u miru jedni sa drugima, jer kad njih nije moglo biti odoravanja od njive, a rad tog se nisu ozrlili il tirali sudom.

Mana drača

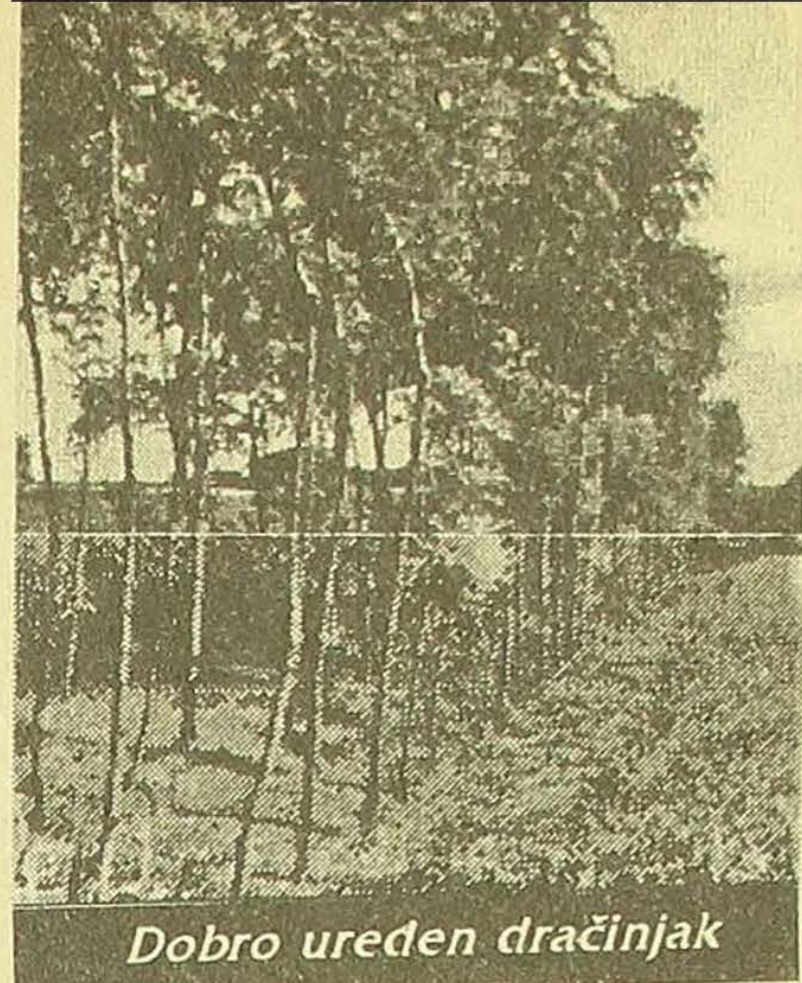
Jedna mu je mana da na tankim grančicama ima bocu (23) i kad joj izrije vrv onda je oštra ko igla. Ko je išo bos ispod dračova nagazio je makar na jednu bocu, moro se na nju ubosti i ošantati. Zato se ljudi klone da idu bos ispod dračova, jel koliko god da su pazili kod kresanja nisu skupljene sve grančice. Zimi kod kresanja te s boce bolno raskrvavile ruke. Grančice su pažljivo ložili u špolj.

Zaključak

Uz sve dobre odlike najvrednije je kod drača što ga za izradu tih predmeta nisu morali kupovati, nego su onako usput odbranili naslidili od predaka al i nasadili za svoje potomke.

Državni dračinjak

Dobro uređen dračinjak

Današnja generacija naših predaka skoro je sasvim zapostavila sadnju i odranjivanje dračova, pa tako potomcima neće ostaviti ono što su naslidili. Istina je da drač više nema toliku važnost u životu parasnika, al je još uvijek nezamisljiv za izradu tušta stvari koje trebaju u svakodnevnom životu, a vrlo je dobar ko ogriv. Šumari kažu da se kod razumnog odranjivanja drveta smi positić koliko je godišnji prirast. Naši preci tako čega se nisu pridržavali pa su više sadili neg koliko su posikli. Oko salaša il kuće na selu uvijek ima toliko mista makar nuz ogradu, da se mož posaditi po koji drač onda ako se misli na budućnost, na potomke. Naši stari su do blagostanja došli samo strpljivim radom, jelsu

znali da se do njega nemož doći olako i preko noći (ne bar na pošten način), a to potvrđuje i starovinska poslovice: "Zmo po zmo pogača, kamen po kamen palača." Za odranjivanje dračova treba vremena, strpljenja i malo rada zimi kad je slobodnog vremena na pritek. Koliko je drač omiljeno drvo ravnice jelse o njemu piva u pismama, o njemu su više ljudi pisali, a Aleksa Kokić u pismu "Bačka" kaže i ovo:

*Frula svira, stado čuti,
šumi dračov drvored,*

Od malena mi je u sićanju podnovanje pod dračovim drvoredom kako uspavljujuće šume na povitarcu njegove sasušene maune. Taj šum je bio jedini koji je remetio podnevni mir kanikule. Taki šum daju samo dračovi, pa kad je nji više onda su i uspavanka.

Manje poznate riči:

- 1 karuce — laka kola na federima
- 2 haptike — svečana, paradna kola
- 3 košara — staja za konje
- 4 volarica — staja za marvu
- 5 ogrizine — ogoljena stabalijka kuružne
- 6 guvno — mesto di su sadivene kamare žita, slame, plive...
- 7 pića — kabasta stočna hrana
- 8 daščara — spremište klipova kuruza obloženo daskama
- 9 ciplja — dračova cipanica dužine oko 1, m
- 10 soja — dračovo rašljasto drvo u kojem je derma
- 11 derma — poprično drvo u soji
- 12 šiba — dračova motka od dermaca do povisla (na kojem visi kabo)
- 13 pijuk — budak
- 14 furko — okruglo drvo za nabijanje zemlje oko stupa
- 15 pomoćnica — oblica - m, meće se na čatlov na kolima za prinos kabastog materijala
- 16 čatlov — poprično drvo koje drži pomoćnice
- 17 pajta — (bajmačani) su na njivi od naboja napravili zidove pokrili ih slamom, da se ljudi i sermaj sklone od nevrime
- 18 baba za plug — tronoža na kojem su do njive vukli -brazdni plug.
- 19 maljica — nabijač trske za potkljukavanje strije
- 20 mrginj — linija razdvajanja komšinskih njiva
- 21 klečka — komad okruglog drveta (1-1 Ø 3-4 cm) običen o vratu smeta životinji u trčanju
- (22) šildan — oveće prase za ranjenika
- (23) boca — trn

Alojzije Startić -

Salaš - prirodni simbol Subotice

Reporter "Žiga" sproveo je anketu među Subotičanima. Istina, anketirali smo samo jednu sugradanku, ali razičite nacionalnosti, i pitali što misli o novim simbolima, na zastavi i stijegu. Prvo se zamislila, pa onda pogledala karfiol, papriku, krumpir, kupus, luk, a to je u lokalnoj čorbi prirodna koalicija, pa onda — vidno uznemireno — kazala: Simbol na našem barjaku mož bit samo salaš, i to s ambetušom. Na pitanje zašto ne bi mogao biti toranj Gradske kuće, po čemu je ova varoš prepoznatljiva, odgovorila je iz cuga: Pa, koliko se ja sićam i nju je gradila austrougarska monarhija, i zato ne mož. Triba je srušit i tamo napraviti pravi pravcati salaš.

Prid mrak

— Baćo, na tavanu ima kogagod!

— Ta idi, dete, otkud bi bilo?

— Kad Vam lipo kažem, kogod lupa na tavanu.

Baćo, šta će, onako poplašen popne se na listve i vikne:

— Ima l koga na tavanu?

A onaj iz mraka će:

— Nema.

— Eto, vidiš da nema nikog.

(b. f.)

Bunjevačka narodna pripovitka

Zabilježio i obradio: Balint Vujkov

Bio niki dida što je u mladosti tri godine katanovo po Bosni, a još koju godinicu se levento tamo kad je već skinio carsko ruvo. Ni mu se zdravo žurilo kući u Bačku, znava čovik da ga tu čeka motika. A kad ga andrak dono kući njemu tu ništa nije dobro. Kad se žito vozi pa kolija zaprašu, ljudi se raduju novom kruvu, a on već zapciva:

— Kaki je ovo ajer, pra, da zaguši čovika. Da vi vidite kaki je tamo ajer na planinama! Srce liči čoviku. A voda? Napiješ se, pa si već i sit.

I šta će kad na salašu nema planine već odno krevet na dud i tamo gori spava, da se bar noćom navaća friškog ajera. Ne smeta njemu ni to što na dudu spava i pilež, samo kad je ajer

Iz starog tiska

Faljen Isus i Marija!

Da vam ispričavam kako sam prošlo sa mojim nećakom. Imam ja ednog nećaka, koji uči na visokim školama u Zagrebu. Kaže da uči niku filozofiju, ili šta ti ja ve□ znam kako se to zove. Pitam ja njega ono prija šta je to što uči. On kaže da je vrlo teška nauka, i da je to nauka nad naukama, i da će on pomoćom te njegove filozofije dokazati svašta. Kaže on meni da ja nisam tamo gdi esam. Baš smo sidili sobi i on kaže meni: vi niste tu di ste. Kako ne bi bio tu gdi sam, kad sam tutekar na ovom stocu. Al on kaže da nije tako. Dobro, reko ja njemu, pa kako ti možeš meni da kažeš da nisam tu gdi esam, kad sam tu. Pa, evo vako kaže on meni: Este li vi u Somboru sad? Nisam, ta kako bi bio u Somboru, kad sam tutekar u Subotici i sidim tu na stocu. Pa dobro, kaže mi on, ako niste u Somboru, onda ste na drugom mistu, el tako? Tako je, kažem mu ja. Ako ste pak na drugom mistu, kaže mi on, onda niste tu u Subotici, el sad razumite? Čekaj samo malko da razmislim kažem mu ja. Dobro je, kaže mi on, možete razmisliti, al čim ste na drugom mistu to znači da niste tu. Na to ja ni pet ni šest, već odalamim mog nećaka i to tako, Bogo moja, da je oma pao sa stoca na kojim je sidio. Zašto ste me ćušili? pita on mene. Ko? Zar ja? kažem ja njemu, kako bi te mogo držati kad ja nisam tu. Eto tako sam ja mom nećaku dokazo da njegovo učenje ne vridi ništa. Šteta za svaki novac što troše na njega što uči. Al zato sam ja imo asne od te filozofije mog nećaka. El sam se oma sitio one gospode što kažu da mi ne postojimo u Subotici. Mi ne postojimo al zato zborove nam ne dadu držati, pa kad nas nema zašto ne dadu da dokažemo da nas ipak ima. Mi ćemo ipak dokazati da nas ima pa ma se i mi morali laćati batina ko ja naspram mog nećaka. Dakle i mi po filozofiji nike gospode nismo ono što esmo, al ta gospoda ipak ne smidu da nam pruže i priliku da dokažemo da smo ono što esmo i da smo tu i da tu samo mi možemo da bidnemo gospodari i niko drugi. To ćemo edared dokazati pa ma i batinama. A sad zbogom pozdravlja vas Bunjević Bodo, političar novog kova i majstor slova bunjevački pisnik, lipšeg doba visnik.

Bunjevačko žackalo

19. travnja 1940. Subotica

Kutak sludenih

Vruće nam političko ljeto

Nenajavljeni, i dugo pripremani, veliki događaji u nas i u susjedstvu natkrili su dekadentno (ovo izrazito vrijedi za zemlje koje kreiraju & provode Novi Sujetski Poredak & toplo ljeto naše. I dok u svijetu vlada mrtva ljetnja sezona na političkoj livadi, a jedino je živo na plažama mrskog Zapada, kod nas od politike vri. Te Milošević naprasno postao, valjda iz razloga dosade, predsjednik nečega što se zove SRJ, te Crnogorci to ne bi voljeli i stoga prave bune, a u entitetu BiH — RS imamo predalbanski sindrom. Dakle, i na ovom planu potvrđujemo ocjenu mnogih da smo na otoku posebne vrste. A vruće ljeto s velikim događajima sukladno je svrhovito rađenom produbljenju sludenosti puka našega.

Krevet na dudu

tako dobar. Al šta će bit jedne noći?

Došo tvor pod dud, pa kad se upuvo a pilež se oma pot onesvišćavat i padat. Dida slukti, a ono malo po malo ko-ko-ko, pa bubne o ledinu. Pada živina ko zrili dud, die sluša pa sluša, u mraku ništa ne vidi, ništa ne kaže, al ka jedared tvorov upuvnjak tuknio i njemu u nos, borme skočio kreveta, pa poviko:

— Ako vam je do crkavanja, e crkavajte do mile volj naleće moja baba druge piliće, al koji je to vrag ušo u vas da crkančina oma i usmrdi?!

Kazivao: Joso Ivković-Corda, Tavankut, rođ. 1906. godi